AKTUELT
70 år – quo vadis?

I FOKUS
Juleaksjonen "Et barn er født"

PORTRETT
Vinni

Kirkens Nødhjelp magasinet

Nr 05 2017

DEILIG ER JORDEN

Aldri har så mange barn overlevd fødselen sin. Aldri har flere fylt fem. Flere enn noen gang har tilgang til rent vann. Færre enn noensinne er underernært. Flere går på skole.

Kampen for en rettferdig verden fortsetter. Vi har blikket festet på fremtiden, en fremtid uten fattigdom, unngåelig sykdom og død, urettferdighet og nød. Og vi har håp, fordi vi ser at det nytter.

Vi har håp fordi det finnes mennesker som deg. De finnes i kirker og templer og synagoger og moskeer og kontorer og klasserom og borerigger og redaksjoner og fødestuer og i de tusen hjem. De finnes overalt.

Vi har håp fordi du tør å åpne øynene. Du våger å møte blikkene som møter deg fra den andre siden av urettferdigheten. Du åpner hjertet og innlemmer «dem» i ditt «oss».

Du gir ikke bare en tohundrelapp. Du gir en hånd. Du gir ikke bare en signatur. Du gir din stemme. Du gir ikke bare noen timer. Du er med i kampen for en rettferdig verden.

Tusen takk for din støtte!

KIRKENS NØDHJELP
actalliance

KIRKENS NØDHJELP
actalliance

Kirkens Nødhjelp kjemper sammen med mennesker og organisasjoner over hele verden for å avskaffe fattigdom og urettferdighet.

Vi gir nødhjelp i katastrofer og jobber langsiktig for utvikling i lokalsamfunn. For å fjerne årsaker til fattigdom påvirker vi samtidig myndigheter, næringsliv og religiøse ledere til å ta riktige beslutninger.

Kirkens Nødhjelp er en felleskirkelig diakonal organisasjon for global rettferdighet. Vårt arbeid utføres uten intensjon om å endre menneskers religiøse tilhørighet.

For å sikre effektivitet og skape resultater er Kirkens Nødhjelp medlem av ACT Alliance, en av verdens største humanitære allianser. Alliansen består av kirkelige organisasjoner over hele verden og samarbeider med organisasjoner uavhengig av religiøs forankring.

Kirkens Nødhjelp - Sammen for en rettferdig verden!

Kirkens Nødhjelp-magasinet
Ansvarlig redaktør: Kommunikasjonssjef Håkon Haugsbø
Redaktør: Aina Johnsen Rønning
Kontaktinfo: ajr@nca.no
I redaksjonen: Andreas van der Eynden, Vegard Tjørhom, Cathrine Bøe Gjesti, Hege Kristin Ulvin og Kristin Morseth.
Andre bidragsytere: Stefan Storm, Kristine Flyvholm, Hilina Abebe, Håvard Bjelland.

Alle landdata er hentet fra siste utgave av FNs "Human Development Report".

Redaksjon avsluttet: 25.10.2017
Grafisk design: Martin Berge
Trykk: Fjellberg
ISSN: 1503-986
Ettertrykk er tillatt når kilde oppgis.

Kirkens Nødhjelp-magasinet utgis fem ganger i året i et opplag på cirka 60 000. Bladet er gratis og sendes til alle givere og støttespillere. Magasinet har lave produksjons- og trykkekostnader og arbeidet støttes av Norad. Ønsker du å motta Kirkens Nødhjelp-magasinet? Send din postadresse til giver@nca.no.

Oppgi dine endringer:
1. Skal du flytte eller endre adresse?
2. Ønsker du Magasinet på e-post istedenfor i postkassen?
3. Får du flere Magasinet til samme husstand, men ønsker bare ett? Send en e-post eller ring mellom 8.30 og 15.30

Besøksadresse: Bernhard Getz gate 3
Postadresse: Pb 7100, St Olavs Plass, 0130 Oslo
Telefon: 22 09 27 00
E-post: giver@nca.no
Internett: www.kirkensnødhjelp.no
Gavekonto: 1594 22 87248

Kirkens Nødhjelp er medlem i Innsamlingskontrollen

Forsiden: Fem år gamle Jyan husker godt at hun måtte flykte fra et godt liv med mange leker. I dag er familien i trygghet i en leir i Nord-Irak. Hun har fått tilbake smil, livsmot og latter, og lager hus til dukkene sine ved hjelp av steiner. Familiens eget hus er antakelig i ruiner, men akkurat nå ser fremtiden bedre ut enn på lenge.
Foto: Håvard Bjelland/Kirkens Nødhjelp

LEDER

Anne-Marie Helland
Generalsekretær i
Kirkens Nødhjelp

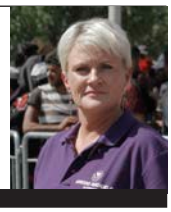

Et barn er født

Det skjedde i de dager ... Juleevangeliet er en av de mest underfulle fortellingene jeg vet om. Og det er ikke bare den himmelske hærskaren, vismennene fra Østen og ledestjernen over stallen i Betlehem som fyller meg med undring. Det er også selve fødselen, i en stall langt fra familie og venner i Nasaret, med snekker Josef som eneste jordmor.

Jesu fødsel nevnes bare i forbifarten, som en delsetning i juleevangeliet. Jeg håper det betyr at det var en forholdsvis udramatisk fødsel. Alt vi vet er at både mor og barn overlevde. For to tusen år siden var det i seg selv et lite juleunder.

Vi trenger ikke reise så langt, verken tilbake i tid eller ut i verden, før fødsel blir den vanligste dødsårsaken for barn. Hvert år dør nesten seks millioner barn under fem år, og halvparten av disse dør i forbindelse med fødselen. De fleste dødsfallene er mulig å unngå, og nesten alle skjer i fattige land.

I dette nummeret av Kirkens Nødhjelp-magasinet møter du barn født i fattigdom, i fangenskap og på flukt. Siti og Masin Abbas ble tatt til fange da IS inntok hjembyen deres Sinjar i Nord-Irak, bare fordi de er jesidier. Siti var høygravid og fødte Mila i fangenskap. Etter flere fluktforsøk lyktes ekteparet Abbas i å komme seg unna IS og i trygghet i Nord-Irak. Milas lillesøster er født på flukt, på klinikken i Kabarto-leiren. Selv drømmer Mila om å vende tilbake til sykkelen sin i Sinjar, og Kirkens Nødhjelp arbeider nå for å gjøre den drømmen til virkelighet, både for Mila og tusenvis av andre jesidier i Nord-Irak.

Det skjer i disse dager. Mennesker er mennesker, og barn er barn, enten vi bor i Nord-Irak, i Norge eller i Betlehem. Men en fødsel er ikke en trygg fødsel. Vann er ikke rent vann. Og et telt er ikke et hjem. La oss ikke glemme julens viktigste gave, den gaven Jesus ønsker seg fra oss: «Det du gjorde mot en av disse mine minste søsken, har du gjort mot meg.»

God lesning! Og god jul!

INNHOLD | 05 – 2017

4 LEDER

6 VERDEN RUNDT
Se glimt fra Kirkens Nødhjelps arbeid over hele verden

8 JULEAKSJONEN ET BARN ER FØDT
Med vår juleaksjon Et barn er født ønsker vi å minne om barna som fødes inn i fattigdom, på flukt, på feil side av rettferdigheten. Les om vår innsats i Nord-Irak, Malawi og Pakistan for at flere barn skal få en trygg start på livet – og muligheten til å oppleve den magiske femårsdagen . Du får blant annet møte Jyan (5) som har levd halve livet i en flyktningleir og lille Mila som ble født dagen etter at foreldrene ble tatt til fange av IS.

28 PORTRETT: ØYVIND "VINNI" SAUVIK
Vinni lever og ånder for musikken, og er oppvokst med afrikansk dans. Det ble en vekker for ham å møte kvinnene som har overlevd voldtekt i Kongos konflikter, kvinner som var så traumatiserte at de hadde mistet evnen til å danse. På Dorcas kjemper de for å få tilbake eierskapet til egen kropp.

34 AKTUELT:
KIRKENS NØDHJELP 70 ÅR – HVOR GÅR VI?
I hele år har Magasinet tatt for seg Kirkens Nødhjelps 70-årige virke, og nå er det på tide å tenke fremover. Hvordan skal vi drive bistand om 20 år? Hvordan møte en verden med flyktningkrise, miljøkrise og bistandstretthet? Vi har spurt mange kloke hoder, og vil forfølge tematikken i nummeret som kommer i slutten av januar.

38 TETT PÅ
Knut Christiansen har jobbet i Kirkens Nødhjelp i en mannsalder. Nå takker han for seg og går over i pensjonistenes rekker. Hva tenker teologen om årene som ligger bak ham, og hvordan skal organisasjonen trekke veksler på disse erfaringene fremover?

41 NORGE RUNDT
Se glimt fra lokale aktiviteter

42 ANDAKT
Stein Villumstad,
landlig representat for Kirkens Nødhjelp i Malawi

44 AKTUELT
Changemakerspalten

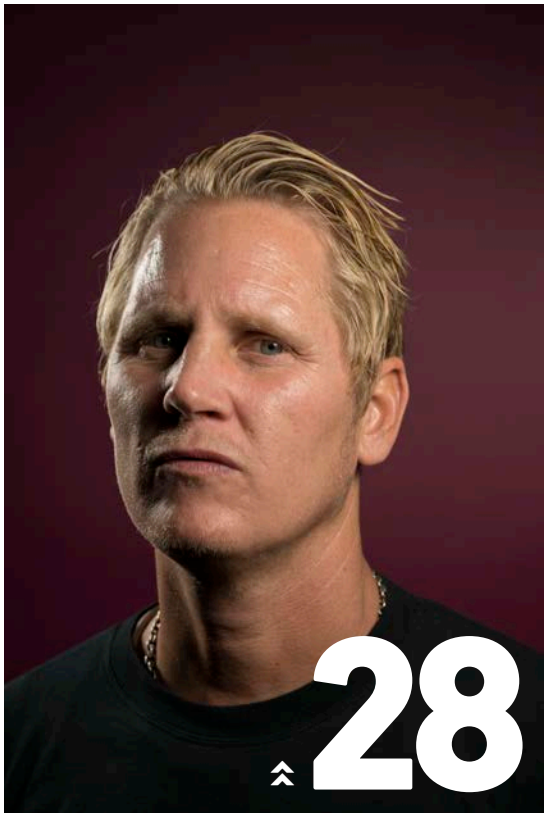

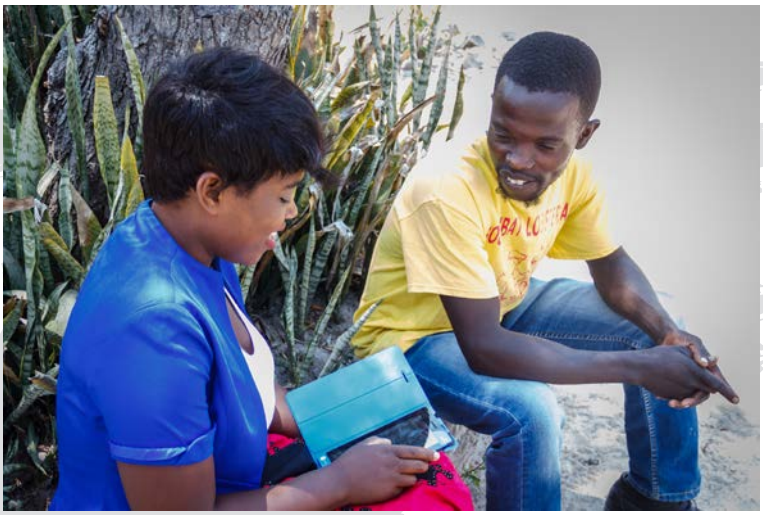

Zambia:
Ny teknologi for å samle inn data

Det er mulig å jobbe smartere også for bistandsbransjen, og i høst fikk Kirkens Nødhjelps ansatte i Zambia og Malawi samt flere partnerorganisasjoner opplæring i Magpi – en løsning for å samle inn data digitalt ved hjelp av mobil eller nettbrett. Løsningen krever ikke internettforbindelse – noe som er en fordel i land som har dårlig dekning på landsbygdene.

– Som en partnerorganisasjon til Kirkens Nødhjelp er det enklere for oss å samle inn og behandle data slik at vi kan rapportere basert på fakta og ikke estimater. Dermed er det enklere for oss å samle inn penger fra andre givere, sier Ibrahim Mohamud fra partnerorganisasjonen CERID i Somalia. Kirkens Nødhjelp i Somalia er den første som har tatt i bruk løsningen og som dermed har høstet erfaringer også fra felt.

Foto: Kirkens Nødhjelp

Malawi:
Statlig plan mot menneskehandel

Innenriksministeren i Malawi overrakte en femårig tiltaksplan mot menneskehandel fra gruppen som har sett på dette betydelige problemet i landet. Kirkens Nødhjelp i Malawi har ledet arbeidet, og den norske ambassadøren Bjarne Garden var til stede under overrekkelsen av planen. Han understreket hvor viktig det var at planen ble satt i live, og ikke bare lagt i en skuff. Tiltak gruppen har foreslått er styrket rettshjelp for ofrene, mer forebyggende arbeid, evaluering og et tett samarbeid med sivile organisasjoner.

Foto: Kirkens Nødhjelp

Angola:
Hjelper flyktninger fra Kongo

Kirkens Nødhjelp er i gang med en stor operasjon for kongolesiske flyktninger i Angola og har ansvar for vann og hygiene i en mer permanent leir i Lóvua og en registreringsleir i Kakanda. Kirkens Nødhjelp ble bedt av FN om å ta ansvaret for vann og sanitær og fikk 6,8 millioner kroner for å drive arbeidet ut året. Mange høyt utdannede har flyktet fra Kongo, og ingeniør Xavier var selv en flyktning før Kirkens Nødhjelp ba ham om å lede 30 andre til å bygge latriner i leiren. Han var en av de første som kom til leiren som flyktning, og nå er han en av 300 som bor og jobber for å forberede innrykk fra flere tusen flyktninger. Foreløpig bor det 6500 flyktninger i Kakanda og 2500 i Lóvua. Flyktningene, som nå må gå langt for å hente vann, er glade for at arbeidet med flere vannposter og latriner gjør arbeidet enklere for dem.

Foto: Kirkens Nødhjelp

STØTT VÅRT ARBEID!
Bli fast giver på kirkensnodhjelp.no
SAMMEN FOR EN RETTFERDIG VERDEN

Brasil:
Cisterneprosjekt ga pris

Kirkens Nødhjelps partner Diaconia er en av bidragsyterne til et storskala cisterneprogram som har gitt rent vann til millioner av mennesker i Brasil. Nylig vant organisasjonene som står bak programmet Future Policy Award 2017. Juryen la vekt på at prosjektet både er klimavennlig, hjelper fattige og gir bedre matsikkerhet. Utgangspunktet var å sette ut en million vanncisterner i tørkerammede områder, slik at regnvann kunne brukes i tørkeperioder. Senere er prosjektet utvidet slik at det også kan brukes til matproduksjon. Diaconia har vært med siden starten og har nå eksportert ideen til Kirkens Nødhjelps partnere i Angola, som strever med samme tørkeproblematikk.

Foto: Kirkens Nødhjelp

Jerusalem:
Ungdom til FN og EU for å lære

Ti ungdommer fra Øst-Jerusalem dro i høst til FN og EU for å lære mer om menneskerettigheter. De var både innom Brussel og Geneve som en del av et opplæringsprosjekt Kirkens Nødhjelp driver i samarbeid med vår danske søsterorganisasjon med støtte fra EU. Prosjektet har som mål å bevisstgjøre unge ledere om hvordan menneskerettighetsbrudd påvirker de unges hverdag i Jerusalem, og deltakerne skal tilbake til lokalsamfunnene sine for å bringe lærdommen videre.

Foto: Kirkens Nødhjelp

Tanzania:
Tar Veggie ett skritt videre

I snart et år har småbønder i Tanzania investert i Kirkens Nødhjelps Veggie-prosjekt, hvor investeringer i dryppvanning, såkorn og gjødsel gir 2 til 10 ganger økonomisk avkastning på 90 dager. Resultatene er langt bedre enn normalt, og nå har de mulighet til å ta investeringene ett hakk videre. Ved å investere $125 eller mer på for eksempel bananfrøplanter. De får også her gratis opplæring og oppfølging. Denne gangen har de mulighet til å få en tidobling av investeringen i løpet av et år. Dette begynner å monne for bønder som jobber seg ut av fattigdomsfella.
– Vi har nå kunder i prosjektet som har gått fra å være blant de fattigste, til å bli blant de 10 % med høyest inntekt i Tanzania, sier Jakob Fagerland, som tok initiativet til prosjektet.

Foto: Kirkens Nødhjelp

La flere fylle **fem!**

Hvert sekund, hvert minutt fødes nye barn inn i vår verden. Livet vil gi dem en rekke utfordringer, men for mange vil den største være å overleve femårsdagen sin. Barn i alderen null til fem år er ekstremt sårbare, og de første fem leveårene er kritiske. Hver eneste dag dør 16.000 barn som ennå ikke har rukket å fylle fem år. Det er 11 barn i minuttet. 98,7 prosent av dem bor i fattige land.

Enkle og effektive tiltak som økt tilgang til rent vann og bedre helsetilbud gir mange flere barn muligheten til å overleve og mulighet til å utvikle seg. Sammen med Kirkens Nødhjelp kan du være med og gi flere barn er fremtid.

STØTT KIRKENS NØDHJELPS JULEAKSJON

Send **GAVE** på sms til **2426** (200 kr) eller vipps til **2426**
Gi på konto 1594 22 87248 eller på www.kirkensnodhjelp.no

Slik bidrar Kirkens Nødhjelp til at flere barn fyller fem:

Trygg fødsel:
Vi bygger og støtter lokale fødeavdelinger slik at gravide som bor langt unna sykehus kan få oppfølging i svangerskapet og føde i trygge omgivelser.

Helsetilbud:
Vi støtter helseklinikker for barn under fem år, både i flyktningleirer og i fattige lokalsamfunn som ligger utenfor allfarvei.

Vann og hygiene:
Vi sikrer rent vann, gode sanitærforhold og hygieneopplæring til barn og voksne i fattige lokalsamfunn og i flyktningleirer.

Mat og ernæring:
I våre helseprosjekter gir vi råd om ernæring og amming. Gjennom våre jordbruksprosjekter hjelper vi fattige bønder med å dyrke jorda effektivt slik at de får mer mat på bordet.

Trygghet:
Vi gir psykososial støtte til barn, kvinner og familier som er hardt rammet av krig og konflikt. Sammen gir vi håp og trygghet.

Jyan (5) passer godt på veslesøsteren Ala (10 uker), som ble født i flyktningleiren Kabarto.

Jyan (5) måtte flykte fra IS

På flukt fra IS fant Jyan og familien trygghet i Kabarto-leiren. Her prøver mamma Nahla og pappa Naif å gjøre hverdagen så normal som mulig for barna Adam (7), Ala og Jyan.

Jyan var bare to og et halvt år den dagen da familien måtte flykte opp på Sinjar-fjellet og ingenting ble det samme igjen. Nå er femåringen sjefen i gata i Kabarto-leiren.

TEKST: Hege Kristin Ulvin **FOTO:** Håvard Bjelland

KABARTO, NORD-IRAK: På en støvete grusvei mellom teltrekkene i flyktningleiren Kabarto i Nord-Irak løper to småjenter frem og tilbake og samler stein. Steinene må ha perfekt størrelse, for de skal danne grunnmuren i Kabartos fineste dukkehus. Sirlig legger kusinene Jyan og Jandar steinene etter hverandre. Jyan er byggeleder og gir klare instrukser til kusina. Snart har Jyans dukke fått eget hus med både soverom, stue og kjøkken.

Å leke «hjem» er noe av det morsomste Jyan vet.

– Vi bygger hus av steiner. Så lager vi mat og spiser. På ekte altså, vi later ikke som, forklarer Jyan.

Jyans familie er blant de 28.000 jesidiene som har funnet trygghet i Kabarto-leiren. Da IS angrep Sinjar 3. august 2014, ble rundt 100.000 mennesker drevet på flukt i eget land.

LANGT HJEMMEFRA

Nå er Jyans hjem et telt med madrasser på betonggulv. Utenfor teltet har familien et lite kjøkken og et toalett. Det er langt fra det fine huset hjemme i Sinjar til teltet i Kabarto, men foreldrene Naif og Nahla har gjort det de kan for å lage et normalt liv for barna. Utenfor det enkle kjøkkenet står et bur med undulater, og i taket henger en huske.

– Hjemme hadde jeg lekene mine. Og jeg hadde en huske. Jeg hadde mange ting. Så kom IS, og vi måtte flykte. Vi kom hit, og her er det ikke så fint. Hjemme var det veldig fint, sier Jyan.

Pappa Naif forteller at både Jyan og storebror Adam (7) ofte snakker om det som skjedde da IS kom og tok tingene deres. Adam savner sauene og bestemors brød bakt i steinovn.

Mest av alt savner Jyan trehjulssykkelen sin. Hun ønsker seg skikkelig en ny sykkel. Og så skulle hun ønske at pappa kunne ta henne med til kjøpesenteret utenfor Duhok. Det med tivoli og lekeland utenfor. Men

Irak

Befolkning: 36 millioner
Hovedstad: Bagdad
Språk: Arabisk, kurdisk, assyrisk, armensk
Forventet levealder: 70 år
Fattigdom: 20 % lever under fattigdomsgrensen
Utdanning: 5,6 år

Jyan elsker å bygge dukkehus med steiner hun finner på veien utenfor familiens telt.

for en småbarnsfamilie i flyktningleir er ikke slike utflukter en naturlig del av husholdningsbudsjettet.

SISTEN OG BATMAN

Jyans navn betyr «liv». Og det mangler ikke på liv rundt jenta med de viltre krøllene og lopper i blodet. Jyan og vennene fyker omkring og leker sisten i høyt tempo og lar seg ikke stoppe av 42 stekende varmegrader.

– Jeg og vennene mine, Jandar, Nissebin, Lomana og alle sammen løper rundt. Både morgen og kveld. Hele tiden. Vi løper etter hverandre, og hvis en blir tatt, er det hun som må løpe etter de andre, sier hun oppglødd.

– På kvelden pleier vi å gjemme oss. Vi forvandler oss til Batman, forteller Jyan med lysende øyne.

Pappa Naif ler av datteren og klemmer henne mykt inntil seg.

– Jeg er så stolt av ungene mine, smiler han.

I sommer fikk Jyan en lillesøster. Vesle Ala ble født på helsesenteret i Kabarto, og mamma Nahla hadde en tøff fødsel. Men alt gikk bra, og nå ligger den ti uker gamle babyjenta og sutter på smokken i trevugga si. Storesøsknene Jyan og Adam henger over vugga og prøver iherdig å få Ala til å smile.

- Se her, da! Jeg drikker opp alt! Jyan slukker tørsten etter husbygging i trykkende varme.

- Jeg ønsker at barna mine skal få et bedre liv enn vi har hatt, og at de får leve i fred. Jeg fikk ikke fullført utdanningen min, men jeg håper barna kan få tatt utdannelse og at de vil nyte godt av den, sier Nahla.

- Alt jeg ønsker for familien min er at vi skal slippe å være på flukt og leve i trygghet, sier mammaen til Jyan, Adam og Ala.

Jyan er et av mange barn som må feire femårsdagen sin på flukt fra krig og katastrofer.

Født i fangenskap:

Hun heter Mila

Treåringen Mila fikk en voldsom start på livet da hun ble født i IS-fangenskap. Da lillebror Milan ble født på helsesenteret i Kabarto-leiren, skjedde det i trygghet.

Kringsatt av IS-soldater kom Mila til verden – dagen etter at familien ble fanget på flukten fra Sinjar.

TEKST: Hege Kristin Ulvin **FOTO:** Håvard Bjelland

Smerten skjærer gjennom kroppen til Siti. Rundt henne står fire sykepleiere og ber henne innstendig om å konvertere til islam. For hennes egen skyld. For barnets skyld.

Til slutt kommer Sitis førstefødte til verden ved keisersnitt, utført av sykepleierne uten lege til stede.

– Jenta skal hete Aisha, befaler IS-krigeren som under hele fødselen har ringt til sykepleierne for å sjekke om den fødende kvinnen har sagt ja til å bli muslim.

Siti aksepterer alt de sier, men vet at hun aldri skal bruke navnet IS har gitt datteren. Det er 4. august 2014, og vesle Mila er født i IS-fangenskap på et sykehus i Tal Afar i Nord-Irak.

ET GODT LIV

Siti og Masin Abbas levde et enkelt, men godt liv sammen med storfamilien i Sinjar. Masin og faren Abbas jobbet begge som lærere, og lønna holdt til å brødfø hele familien.

– Vi hadde alt vi trengte, sier Masin.

Tidlig på morgen mandag 3. august 2014 angrep IS Sinjar. Høygravide Siti og resten av storfamilien kastet seg i bilene og flyktet mot Sinjar-fjellet. Alt gikk så fort, ikke en eiendel rakk de å få med seg. Ved sementvarefabrikken like utenfor byen stod flere IS-krigere og ventet. Familien ble tatt til fange og ført til byen Tal Afar. Der ble de kastet inn i en lagerbygning sammen med 200 andre fanger.

Etter en natt i fangenskap starter fødselen. Siti har store smerter og skjønner at hun må ha legehjelp. Fordi de vil holde henne i live, går fangevokterne fra IS med på å ta den fødende kvinnen med til sykehuset i Tal Afar.

Svigermor og ektemannen Masin får bli med til sykehuset. Mens Masin står på gangen utenfor fødestua, er han fra seg av

bekymring. Alt han klarer å tenke på, er at de må klare å flykte.

– Når du blir far, skal du jo bare være lykkelig. Men jeg var så bekymret, ikke bare for barnet, men for hele familien min, sier Masin i dag.

PÅ FLUKT I MØRKET

Etter fødselen blir Siti og datteren sendt tilbake til lagerbygningen samme dag. Ingen medisiner. Ingen gratulasjoner. Ingen barselbesøk. Siti starter sitt nye liv som mamma til Mila i et provisorisk IS-fengsel, med et verkende operasjonssår, uten smertestillende, uten mat og vann.

På den femte dagen skjer det noe. IS begynner å flytte fanger. Midt på natten blir storfamilien fra Sinjar tatt med tilbake til sementfabrikken hvor de ble stanset av IS første gang. Her blir de plassert i en forlatt hytte for ansatte. Det er så mørkt at de ikke kan se hverandre.

IS holder vakt ved hovedporten, men følger ikke godt nok med på den lille hytta ved fabrikkgjerdet. Den andre natten ved fabrikken klarer et par av mennene å klippe hull i gjerdet. I ly av nattemørket flykter hele familien.

– Kjære Gud, la oss klare dette, ber Siti. Hun er så svak etter fødselen at hun ikke makter å gå. Masin bærer kona gjennom hele flukten.

Ikke langt unna sementfabrikken bodde noen slektninger. Der søkte storfamilien tilflukt over natten. Ved daggry stod brått åtte biler fylt med IS-krigere utenfor huset. Jesidiene ble igjen tatt til fange, og kvinner og menn ble skilt fra hverandre.

REDDET AV SYRERE

Plutselig høres skudd like i nærheten. IS-krigerne reagerer umiddelbart, og halvparten av gruppen forlater stedet. Etter halvannen time drar også resten av IS-krigerne. – Men bli her. Vi kommer tilbake, befaler de før de forsvinner.

Familien skjønner at dette er deres mulighet. Sammen flykter de mot fjellet.

De går i et helt døgn. I fjellet møter de tusenvis av andre jesidier på flukt. Varmen er uutholdelig, de mangler vann og går i timevis uten hvile. Siti har blødninger og store smerter. Masin bærer kona hele veien, likevel er hun helt utmattet når de endelig kommer til en landsby like ved grensen til Syria. Der møtes de av syrere som har kjørt bil over grensen for å hjelpe jesidier på flukt.

Og så, i en FN-leir for syriske flyktninger nordøst i Syria, kan Siti og Masin gi seks dager gamle Mila sitt første bad. Følelsen er fantastisk. De takker Gud for at de endelig er trygge.

STÅR SAMMEN

Fra Syria gikk flukten videre til de sikrede områdene i Nord-Irak. Etter et år i en uferdig bygning i Zacho endte storfamilien opp i Kabarto-leiren for internt fordrevne, like utenfor Duhok. Her bor de sammen i to telt. Det er ikke et liv uten utfordringer. Når det regner, blir teltet vått. Med jevne mellomrom oppstår branner i leiren. Men det verste er å være så langt hjemmefra, sier Masin. Samtidig vet han at der hjemme, der står bare ruinene igjen av det gamle livet.

På betonggulvet utenfor teltet forteller Siti og Masin sin historie. Rundt dem sitter hele familien samlet. Som et vern mot vold. Ingen avbryter, alle lytter. Dette har de stått sammen om, dette er deres felles historie.

Og midt blant de voksne spretter lille Mila, som IS ville kalle Aisha. Men Mila heter Mila. 4. august 2017 fylte hun tre år.

Kameran (24), Fener (17), Khalaf (18) og Yaser (18) jobber så svetten siler på dugnad for å rydde Sinjars hovedgate.

Livet etter IS:

Et forfulgt folk reiser seg

I ruinene etter IS' herjinger forsøker jesidiene i Sinjar å vende tilbake til livet før flukt og fangenskap. Her jobber Kirkens Nødhjelp med å gjenoppbygge både mennesker og lokalsamfunn.

TEKST: Hege Kristin Ulvin **FOTO:** Håvard Bjelland

SINJAR/SINUNI, NORD-IRAK: Total ødeleggelse. Det er vanskelig å fatte at Sinjar en gang har vært en levende by. At det en gang løp barn på vei til skolen her, at unge menn hastet avgårde til jobb, at familier feiret bursdager, at dager kom og gikk i vanlige liv.

Sykehus. Skoler. Butikker. Kirken. Hjem. Alt lagt øde.

Utenfor en utbombet skole i gamlebyen ligger en lesebok oppslått på bokstaven J. Som om tiden har stått stille siden den dagen da Sinjar by ble helvete på jord.

Og bak den knuste byen rager Sinjar-fjellet, som en beskyttende hånd over jesidienes største by. Myten sier at Noahs ark strandet på dette fjellet etter syndefloden. I august 2014 reddet jesidienes hellige fjell sitt folk fra utslettelse. Da flyktet tusenvis av jesidier opp hit, med IS-krigere i hælene. Mange mistet livet på grunn av den sviende heten og mangel på vann og mat. Mediene fyltes av rystende historier om hvordan IS begravde mennesker levende, tok kvinner og barn som slaver og drepte jesidier som nektet å konvertere til islam. Det var først nå verden våknet og forstod IS' brutale kapasitet.

Men IS klarte ikke å knekke jesidiene. Nå vender det forfulgte folket tilbake til levningene av den en gang så vakre byen ved fjellet.

BRENT OG PLYNDRET

Da IS endelig ble presset tilbake fra Mosul i løpet av sommeren, begynte de første familiene å komme tilbake til Sinjar. Nå går flyttelassene i en jevn strøm. Pickuper og små varebiler fullastet med byggesteinene som trengs for å skape et nytt liv i ruinene av det gamle.

Dagliglivet i Sinjar og landsbyene rundt er sakte, men sikkert i ferd med å våkne til live igjen. Mens byen så sent som i

Arnos datter Milan var nyfødt da familien måtte flykte opp på Sinjar-fjellet i august 2014.

– Barna mine ville vært foreldreløse om det ikke hadde vært for familiesenteret.

Alenemor Arno

juni var som en spøkelsesby, løper det nå barn rundt i gatene. I de utplyndrede, utbrente butikklokalene i hovedgata har det så smått åpnet provisoriske butikker med salg av de mest grunnleggende dagligvarer.

Både lokalbefolkning og hjelpeorganisasjoner har startet gjenoppbyggingen av det IS knuste. Det er en gigantisk jobb. Her mangler alt.

– Det ligger mye hardt arbeid foran oss, fastslår borgermester i Sinjar, Mahma Khaleel Qassim.

– 50 prosent av befolkningen kommer nå tilbake. Får vi hjelp til å bygge opp byen igjen, vil den andre halvparten returnere også. De ønsker å bygge opp livene sine igjen her i Sinjar, sier han.

DUGNAD I 42 GRADER

Ved en rundkjøring i byens hovedgate går fire unge menn frem og tilbake med trillebår og rydder i ruinhaugene. Svetten siler mens de jobber i 42 graders varme.

– Alle i byen har fått ansvar for et område hver. Alle hjelper til med å rydde opp. Jeg kom tilbake hit for en måned siden, og det føles godt å få hjelpe til, forteller Kameran (24).

Men selv om lokalbefolkningen jobber på dugnad og de lokale myndighetene gjør sitt, trengs det utvilsomt en stor innsats fra det internasjonale samfunnet for å bringe Sinjar på fote igjen. Kirkens Nødhjelp bidrar med rent drikkevann til rundt 10.000 mennesker i Sinjar og landsbyene rundt, og har rehabilitert flere ødelagte brønner i området.

– Når jesidiene nå vender tilbake til Sinjar, viser de at IS ikke klarte det de kom for å gjøre: Å utslette en hel folkegruppe. Men det vil ta lang tid å bygge opp infrastruktur og få lokalsamfunnet i gang igjen. Ikke minst trengs en stor psykososial innsats for å hjelpe alle de som har vært gjennom umenneskelige lidelser i flukt og fangenskap, sier Benedicte Næss Hafskjold, som leder Kirkens Nødhjelps arbeid i Nord-Irak.

BÆRER TUNG BØR

For det er ikke bare murstein og vannrør som trengs for å skape et nytt liv for jesidiene. Mange av de som nå vender hjem, er sterkt traumatiserte. På Kirkens Nødhjelps familiesenter i Sinuni, noen mil fra Sinjar by, får overlevende

Den gamle kirken i Sinjar er fullstendig ødelagt etter kamphandlingene som har utspilt seg i byen.

etter IS-fangenskap og flukt tilbud om psykologhjelp og annen psykososial støtte. Kvinnene og barna som får hjelp her, bærer med seg historier om ydmykende overgrep, brutal vold, drepte familiemedlemmer og barn som fortsatt er IS-fanger. For mange er det en lang vei å gå før de klarer å snakke om det de har opplevd.

– Noen er redde for å bli stigmatisert av lokalsamfunnet, andre får ikke lov til å snakke av familien. Mange har fremdeles familiemedlemmer i IS-fangenskap, og de frykter for deres sikkerhet. Det tar derfor ofte lang tid å bygge den ringen av tillit som trengs for at de skal føle seg trygge nok til å snakke, sier psykolog Sharmin Zainal ved familiesenteret.

Alenemoren Arno er en av de mange som får hjelp fra senteret i Sinuni. Etter at hun måtte flykte fra IS med sine tre barn i august 2014, har hun hatt det tungt. For henne har den psykososiale støtten fra familiesenteret vært livreddende.

– Barna mine ville vært foreldreløse om det ikke hadde vært for familiesenteret, sier hun ærlig.

FAMILIE OG LOKALSAMFUNN MÅ MED

I en familie hvor mor har vært utsatt for kjønnsbasert vold, er det ikke bare den overlevende kvinnen som lider. Mors psykiske tilstand kan for eksempel svekke evnen til å gi barna den omsorgen de trenger. Derfor inkluderes hele familien i rehabiliteringsarbeidet, blant annet gjennom familierådgivning og aktiviteter hvor barn og foreldre sammen kan lære om vanskelige temaer som vold og overgrep. Familiesenteret gir også religiøse ledere og det øvrige lokalsamfunnet opplæring i hvordan de kan støtte traumatiserte kvinner og barn. Arbeidet gir resultater:

– Tidligere ble mange av de overlevende stigmatisert av familie og lokalsamfunn, men vi ser at arbeidet med å skape bevissthet rundt disse kvinnenes situasjon har effekt. Nå blir kvinnene ofte oppfordret av familien og lokalsamfunnet til å søke hjelp hos oss, forteller psykolog Zainal.

Dette gjør Kirkens Nødhjelp i Nord-Irak:

- Kirkens Nødhjelp har siden 2014 bidratt med rent vann, trygge sanitærforhold og hygieneopplæring i flyktningleirer i Nord-Irak.
- I Sinjar-regionen bidrar Kirkens Nødhjelp med rent drikkevann i byer som er ødelagt av krigen mot IS.
- Gir psykososial støttet til sårbare barn og kvinner som er traumatisert etter flukt og fangenskap.

Jesidismen

En religion fra Midtøsten, hovedsakelig utbredt blant kurdere. Det finnes ingen offisielle tall på jesidier, ulike kilder opererer med tall mellom 200 000 og 800 000. De fleste jesidiene lever i to områder i det nordlige Irak, et område rundt Lalishdalen nord for Mosul og et område rundt høyfjellsplatået Jebel Sinjar sørvest for Mosul.

FØDT I ØRKENEN

Fire år gamle Sassi mistet moren sin like etter at lillesøsteren ble født. Nå blir de begge tatt vare på av Amina, som kan la dem vokse opp i en totalt reformert landsby.

TEKST: Aina Johnsen Rønning **FOTO:** Håvard Bjelland

Vi treffer Amina og barna i en Tatar-landsby i utkanten av ørkenen i Shanghar-distriktet i Pakistan. Her har Kirkens Nødhjelp jobbet aktivt med vann, hygiene og sanitær i flere landsbyer. Det var ikke urent vann, men en svulst i magen som tok livet av moren til Sassi og lillesøsteren.

– Hun gråt hver eneste natt etter at moren døde, og ble ikke rolig før jeg tok henne til meg, sier Amina, som passer på Sassi på dagtid.

LITE SYKE

Landsbybeboerne i Haji Hasim Foqir sier at de så på toaletter som et byfenomen og mente det var fremmed i deres kultur. Kirkens Nødhjelps partner RDF fikk dem til å endre mening.

– Vi var ikke klar over den gode praksisen med håndhygiene. Nå er sykdommer som diare, malaria og oppkast nesten borte i landsbyen vår. Og dersom noen blir syke, er det ikke lenger slik at alle blir syke, sier Amina.

Sassi tar et godt tak i Amina når vi vises rundt i landsbyen. Amina, som har fire egne barn, vet hva Sassi slipper av plager som kommer av forurenset vann.

– Min to år gamle sønn ble veldig dårlig på grunn av diare for ett års tid siden. Jeg ble veldig bekymret etter tre dager og tok ham med til byen for legebehandling. Det kostet oss 5000 rupies (kr 500), som vi jo ikke hadde. Tidligere var barna mine syke hver dag. Nå har det gått åtte måneder siden vi fikk toaletter og rent vann, og de har ikke vært syke en eneste dag, sier Amina og rusker Sassi i håret.

Tatarene i Haji Hasim Foqir er svært fattige og har ingen egne transportmidler å komme seg til byen for å få helsehjelp. Fire år gamle Sassi har imidlertid en trygg barndom foran seg uten alle plagene som dårlig vannkvalitet og hygiene gir.

DET LIVREDDENDE VANNET

Siden tusenårsmålene kom i 1990, er det gjort mye for å hindre at mor og barn dør i den sårbare første tiden. Verden har lykkes i å redusere antallet barn som dør de første 28 dagene fra 5,1 til 2,7 millioner i perioden etter tusenårsmålene – det betyr en reduksjon fra 36 døde per 1000 nyfødte til 19. Altså en halvering!

TEKST: Kit Dyer **FOTO:** Kristin Morseth/Kirkens Nødhjelp

Samtidig har kvinners risiko for å dø av fødselskomplikasjoner også nesten halvert seg – fra 385 døde per 100.000 fødsler til 216. Dette har man klart ved å øke kapasiteten på helseklinikkene og styrke rutiner og systemer rundt de gravide.

Alle deler av verden har lykkes i å hindre kvinner og barn fra å dø under og etter fødsel, men sør for Sahara er antallet som dør fremdeles uakseptabelt høy. I 2012 ble det estimert 2,6 millioner mulige tilfeller av alvorlig bakteriesykdom blant spedbarn i dette området. Her er det høy spedbarnsdødelighet – og halvparten dør av infeksjoner. Samtidig er faren for å dø i barsel stor i området – 15 ganger større enn risikoen du og jeg løper.

Siden slutten av 1800-tallet har vi visst at god hygienepraksis hos helsepersonell, og da særlig håndvask mellom pasientbesøk, reduserer risikoen for infeksjon bade hos babyer og mødre. Nyere forskning har dessuten pekt på tilgang til rent vann som en viktig faktor for å unngå dødsfall hos mor og barn. Man peker også på at dårlig vanntilgang og sanitære forhold gjør at mødrene venter med å oppsøke helsehjelp, og at dårlige forhold også fører til fravær av personell. I følge tall fra WHO mangler 40 % av helseklinikkene i 54 fattige land tilgang til rent vann.

Omtrent alle dødsfall forårsaket av infeksjoner kan unngås bade hos mor og barn dersom vi klarer å tilby dem svangerskapskontroller og hygieniske fødestuer med tilgang til rent vann. Dette vet vi, for i 2014 kom en rapport utarbeidet av 16 forskere fra ulike organisasjoner frem til at nettopp dårlig vann, hygiene og rutiner på klinikker og fødestuer økte smittefaren, og at kvinner som føder i lavinntekstsland ofte føder under uhygieniske forhold – enten de føder hjemme eller på en helseklinikk.

INGENS ANSVAR

En viktig grunn til at hygieneforholdene er så dårlige, er at det som regel er ingens ansvar. Hygienefeltet er komplisert med en rekke fagområder – alt fra ingeniører som installerer pumpene til pedagoger som står for hygieneopplæring i landsbyene. Helseklinikker fokuserer ofte på å forbedre rutiner rundt diagnostisering og behandling, og fokus på ett område fører ofte til at andre områder glemmes. Hygiene er et område som ikke er tilstrekkelig vektlagt i helsestandarder og internasjonale overvåkingsinstrumenter. Denne forsømmelsen forsterkes av at det både på overordnet nivå og i de ulike klinikkene er uklart hvem som har det overordnede ansvaret for gode hygienerutiner.

Forskningen viser at bare ved å bedre hygienen rundt fødsler kan man redusere spedbarnsdødeligheten betraktelig. I 1950 introduserte man et «sterilt fødselsforløp» som reduserte antall barn som døde av stivkrampe betydelig – selv før man hadde en vaksine på plass. Manglende hygienetiltak vil på den andre siden underminere de tiltakene man har gjort på andre områder, og antallet barn og mødre som dør i barsel vil fremdeles være uakseptabelt høyt. Noen forskere mener til og med at hygienetiltak alene vil få ned antallet som dør i barsel – uansett hva som er den underliggende dødsårsaken. Tverrfaglig samarbeid vil være viktig for å oppnå trygge fødsler, og WHO/UNICEF laget i 2015 en global plan for å sikre hygieniske sykehus og klinikker verden over før 2030, noe som samsvarer med de nye bærekraftsmålene.

Kirkens Nødhjelp har tatt rådene på alvor og brukt dem aktivt blant annet i Malawi, der ni helseklinikker har fått forbedret hygienerutiner med rent vann og bedre hygieneforhold for ansatte, pasienter og deres familier. Resultatet har vært færre dødsfall blant mødre og barn på disse klinikkene.

* Lenker til rapporter og dokumentasjon finner du på Kirkens Nødhjelps Magasinets sider på nett.

ET BARN ER FØDT I MALAWI

Agnes Lungu foran huset der hun fødte seks barn – og mistet ett. Lille Mana ble født på Lunjika-klinikken. Det reddet livet til dem begge.

Mana Nyathi ble født på en klinikk med en profesjonell jordmor til stede. Både mor og barn overlevde.

Lille Mana Nyathi er den første i familien som ble født på en klinikk. – Det reddet livet til både mor og barn, forteller jordmor og leder av Lunjika-klinikken Vinjeru Mhango.

TEKST: Kristin Morseth/Stefan Storm **FOTO:** Kristin Morseth/Kirkens Nødhjelp

Agnes Lungu (39) har nettopp født for sjuende gang og for første gang i en sykehusseng med hjelp av en profesjonell jordmor. De seks første fødslene skjedde på jordgulvet hjemme i landsbyen med bare en fødselshjelper til stede. Ett av barna døde rett etter fødselen, og denne gangen sto både hennes eget og babyens liv i fare.

Lille Mana hadde navlestrengen stramt rundt halsen, og hadde det ikke vært for Lunjika-klinikken og jordmor Vinjeru Mhango, ville hverken Agnes eller barnet hennes overlevd. Det ble en tøff fødsel, og en uke senere er Agnes tilbake på klinikken for å få behandling for betennelse i sårene hun pådro seg. Søsteren passer barna mens hun går de to timene til klinikken, men det er vel anvendt tid.

DØDELIG FATTIGDOM

I Malawi er forventet levealder 55 år, og nesten tre av fire lever under fattigdomsgrensen. Mange bor i avsidesliggende lokalsamfunn uten tilgang til moderne transportmidler, og helsetilbudet har tidligere vært mangelfullt og forbeholdt befolkningen i byene. Dette har bidratt til at Malawi har toppet de dystre statistikkene, spesielt over mødredødelighet.

Siden 2005 har Kirkens Nødhjelp med støtte fra seks norske sykepleierstudier bidratt til å utdanne over 4500 jordmødre i Malawi. Malawis kirkelige helseforening (CHAM), som er Kirkens Nødhjelps lokale partner i landet, utdanner 80 prosent av helsepersonellet i landet og står for 37 prosent av helsetjenestene.

MOTORSYKKELJORDFAR

Vinjeru Mhango (30) er en av jordmødrene som har fått sin utdanning gjennom Kirkens Nødhjelps helseprogram i Malawi. I dag er han leder for Lunjika-klinikken, som er bygget, utstyrt og blir drevet med støtte fra Kirkens Nødhjelp og vår danske søsterorganisasjon Folkekirkens Nødhjælp. Fødeavdelingen ble etablert i 2013, og det har hatt stor effekt på mødre- og barnehelsen i distriktet.

Lunjika-klinikken er det eneste helsetilbudet for 26.000 mennesker i 160 lokalsamfunn. Mange av disse får svangerskapsundersøkelser, spedbarns-kontroll, vaksinering, hiv-testing og rådgivning lokalt gjennom en av de mobile klinikkene tilknyttet Lunjika. Jordfar Vinjeru er en av sykepleierne som kjører rundt i distriktet på motorsykkelen og sikrer folk grunnleggende helsetjenester der de bor.

BARNEDØDELIGHETEN HALVERT

– Vi ser at flere kvinner enn tidligere går til svangerskapskontroll og føder på sykehus. Nå er også tjenestene ved senteret langt bedre integrert i tilbudet til våre mobile klinikker. En kvinne kan gå til svangerskapskontroll, få veid og vaksinert barna og bli hivtestet på en og samme dag, forklarer Vinjeru.

Hvert år dør nesten seks millioner barn før de rekker å fylle fem. Nær halvparten av disse dør i forbindelse med fødselen. Nesten alle – hele 98,7 prosent – dør fordi de er født i et fattig land. Likevel er barnedødeligheten mer enn halvert siden årtusenskiftet, og FNs nye bærekraftsmål 3.2 tar sikte på å få slutt på alle dødsfall som kan forhindres blant nyfødte og barn under fem år innen år 2030.

Født i en veikant

Tasiyana navnga datteren som hun fødte i veikanten for «fremtid» og «håp». På landsbygden i Malawi håper mange på en tryggere fremtid.

TEKST: Kristin Morseth/Aina Johnsen Rønning **FOTO:** Kristin Morseth(Kirkens Nødhjelp

—Mitt håp er at datteren min skal få en utdannelse slik at hun kan bli en doktor, sier hun mens hun gir babyen dagens bad. Tiwonge ler når kluten kiler henne på tærne.

Heldigvis gikk det bra på tross av en dramatisk fødsel. Tre dager før vannet gikk, begynte Tasiyana å gå mot klinikken. Svigermor var med som støtte. De gikk til Lunjika, en klinikk drevet av Kirkens Nødhjelp. De sendte henne videre til sykehuset for en ekstra sjekk. Sykehuset mente at alt var bra med babyen, så de sendte Tasiyana tilbake til klinikken. Det var da det uventede skjedde.

BRÅ START

Tasiyana og svigermor var på vei tilbake til klinikken da fødselen startet. Med svigermor som «jordmor» fødte Tasiyana i veikanten. Fødselen gikk heldigvis bra, og mor og barn har fått god oppfølging på klinikken etterpå.

Nå leker Tiwonge fint med søsteren Debora, som er fem år gammel. Debora har allerede fått oppgaven med å hente vann sammen med de andre kvinnene. Livet i landsbyen starter allerede klokken fem om morgenen. Da går man til åkerlappen og jobber der til klokken er ni. Da går man tilbake til landsbyen, kvinnene gjør husarbeid og tar seg av barna, mennene lager murstein eller jobber som snekker.

USIKKER FREMTID

Hvor mye fremtid og håp er det for Tiwonge og søsteren? Døtre har ingen krav på å arve jord, og får de seg ikke utdannelse eller jobb, må de gifte seg for å overleve. Menn kan ha to koner, men kone nummer to er ikke populær. Hun blir sett på som en som stjeler maten fra den første kona og barna hennes. Foreløpig trenger ikke Tasiyana å bekymre seg, men fremtiden er uviss, for det begynner å bli få trær igjen rundt landsbyen. Å plante nye trær er for dyrt, og de må gå stadig lengre for å finne ved til matlaging og for å brenne murstein. Det holder nok ikke med håpet om at Tiwonge skal oppfylle morens drøm om en fremtid som lege i Malawi.

Lager mammahjerte

På verkstedet sitt lodder og pusser Ulrikke Vogt frem nydelige hjerter i sølv – store og små, blanke og matte. De skal symbolisere båndet mellom mor og barn. Inntekten går til Kirkens Nødhjelps arbeid slik at flere barn kan få en trygg start på livet.

TEKST OG FOTO: Aina Johnsen Rønning

– Det var ekstra spesielt å få dette oppdraget nå når jeg selv nettopp er blitt mor igjen, sier trebarnsmoren og tar et godt tak i husets sist ankomne gullklump Maria.

EKTE HÅNDVERK

Hver smykke tar en halvtime å lage. Ulrikke har designet smykket selv, filt det ut i hard voks og fått det støpt i massivt sølv. De støpte hjertene må files, pusses og renses før de kan loddes sammen slik at de kan henges i et sølvkjede. Ulrikke tar på seg brillene for å kunne få de siste detaljene riktig.

– De fleste smykkedesignere i Norge driver i liten skala og håndlaget produksjon, slik som jeg. Det er tøft å konkurrere mot store masseprodusenter. Jeg liker følelsen av det håndlagede, der du kjenner vekten av noe massivt, sier hun og veier smykket i hånden sin.

MENINGSFYLT

Ulrikke er utdannet smykkedesigner i England og jobbet der i flere år, noe som blant annet resulterte i et oppslag i britiske Vogue. Agnes Kittelsen og Sigrid Bonde Tusvik er blant kjendisene som går med smykkene hennes, men det er ikke lett å bli profet i eget land.

– Det var faktisk enklere å slå igjennom i England, for der er de hele tiden på jakt etter nye uttrykk og designere. I Norge vil man heller ha det kjente og trygge, sier Vogt.

– Hvorfor lage et smykke for Kirkens Nødhjelp?

– Gullsmed Heyerdahl, som jeg har designet for tidligere, ble spurt om å bidra. Heyerdahl er flink til å bruke norske designere, og Thomas Heyerdahl spurte meg om å bli med på prosjektet. Vi samarbeider om prosessen. Det er jo ikke slik at jeg er med på å redde verden med å lage smykker. Det beste jeg kan håpe på å oppnå er at folk blir litt gladere, så jeg ble kjempeglad da Kirkens Nødhjelp spurte. Om det kan hjelpe mødre i Malawi eller andre steder, så hadde det vært fantastisk, sier Vogt.

SYMBOLGAVE

Smykket, som kommer i sølv, symboliserer det uskyldige (blanke) barnet og den mer livserfarne (matte) moren. Smykket kan både brukes med begge hjertene, eller man kan dele slik at barnet får sitt eget. Ulrikke Vogt håper smykket selger såpass bra at man kan tilby skreddersydde løsninger som tre små hjerter om man har tre barn, eller ekstra barnekjeder om man vil dele dem med barna, men foreløpig lages ikke mer enn man tror man kan få solgt i nettbutikken til Kirkens Nødhjelp.

– Nå er moten veldig små smykker, så selv det minste hjertet fungerer bra på en voksen dame, sier Ulrikke, som selv vil bruke hjertene sammen.

– Minstejenta prøver å spise alt hun kommer over, så det går ikke foreløpig. Dessuten har jeg alltid likt kontraster i farger og materialer, som et matt hjerte mot et blankt, sier Ulrikke og legger smykket forsiktig tilbake i boksen.

De som mistet dansen

Artisten Vinni er oppvokst i Afrika og kjenner kontinentet godt, men fikk sjokk da han kom til krigsherjede Kongo.

TEKST: Aina Johsen Rønning **FOTO:** Håvard Bjelland/Kristin Morseth/Kirkens Nødhjelp

Vinni kom til Kongo uten å ha fått tid til å lese seg opp, da han landet sammen med et TV-team som skulle lage reportasje til Julekonserten som sendes bittelillejulaften. I Kongo jobber Kirkens Nødhjelp med de som er hardest rammet av vold og konflikt.

– Det ble en opplevelse jeg ikke blir ferdig med med det første, sier Vinni, som har tilbrakt store deler av oppveksten i Tanzania og Zambia. Nå kom han til et land som har vært preget av vold i over 20 år.

– Jeg er så vant med den livsgleden, vitaliteten og varmen som gjennomsyrer afrikanske land, og i Kongo var det annerledes. Det var et mer lettantennelig, brannfarlig sted. Jeg har aldri vært noen steder der jeg har følt det slik, og historiene jeg fikk fortalt av de jeg traff, var hjerteskjærende, sier Vinni.

VÅRT ANSVAR

Vinni er født inn i bistandsbransjen med foreldre som jobbet først for Fredskorpset og så for Norad. Det ble mye bistandsprat rundt kjøkkenbordet. Vinni er mer enn middels interessert når det gjelder Afrika, og ble overrasket over at situasjonen i Kongo var så ille.

– Vi skulle jo til Somalia og måtte snu oss rundt like før avreise, så jeg hadde ikke lest meg opp på situasjonen. Da jeg kom dit, oppdaget jeg at jeg visste lite om konflikten. Når jeg som er så informert om hva som skjer i Afrika ikke visste noe, er det nok ikke så mange som kjenner til det som skjer. Det er spesielt ille siden vi har en stor av skylden, siden vi etterspør diamanter og andre ressurser som er en av årsakene til konfliktene, sier Vinni.

MØTTE MARIA

Vinni og TV-teamet havnet på Dorca og Panzi sykehus, som jobber med voldtatte kvinner. Man antar at 40 % av kvinnene i Kongo har opplevd å bli voldtatt, ofte av uniformerte soldater. Maria, som Magasinet tidligere har intervjuet, er en av disse. Da Vinni og TV-teamet kom til Dorcas, fikk Maria musikkterapi sammen med et titalls andre voldtatte kvinner.

– Da jeg snakket med henne i forkant, var det tydelig at hun var preget av det som hadde skjedd. Hun krøket seg fort sammen da vi snakket om det, og det er tydelig at barna hennes er en konstant påminnelse om det verste hun hadde opplevd. Å se de danse etterpå var sterkt. Hun sa at hun i dansen kunne være til stede i sin egen kropp og glemme det som hadde skjedd. Dette var hennes frihetsfølelse, og det kunne man se, sier Vinni.

Det er klart at det at jeg selv har en sønn på 10 gjør at man blir mer sensitiv til andre, og jeg blir helt satt ut av å tenke på eget barn i situasjoner som de jeg fikk se i Kongo, sier Vinni som har besøkt Dorcas og Panzi sykehus.

SAMMEN FOR EN RETTFERDIG VERDEN
SE VÅR JULEKONSERT
ET BARN ER FØDT PÅ TV2 22. DESEMBER!

– Lå terapien i selve dansen?

– Ja, det var en måte å ta kroppen sin tilbake på og uttrykke det som hadde skjedd. Afrikanske damer som danser har for meg vært det ultimate symbolet på glede og styrke, og det var veldig rart å se disse afrikanske damene på Dorcas som var så ukomfortable. De var tydelig blitt frarøvet dansen og rytmen og ville ikke være i sin egen kropp. Musikk er følelser, bevegelse og gjenklang, og det handlet om å slippe seg løs og ta tilbake eierskapet til sin egen kropp. Jeg møtte også en sangklasse der de skulle fortelle historien sin, lage sanger av det og synge ut smerten sin, sier Vinni.

DET UFORSTÅELIGE

Panzi sykehus, ledet av Dennis Mukwege, er verdensledende når det gjelder å gjenopprette ødelagte underliv. Vinni fikk møte og intervjue Antoine Fundiko, en av kirurgene ved sykehuset.

– «Hva feiler det folk?» var det eneste jeg klarte å tenke når jeg snakket med ham. De historiene han fortalte var ufattelig grusomme. De som kommer inn blir bare yngre og yngre, og kirurgen hadde selv en datter på 16 år. Det kan ikke gjøre det enklere å få inn så skadede og så unge jenter. Fundiko fortalte at han ofte måtte besøke klinikker langt unna, for folk på landsbygda er for fattige til å komme seg til Panzi. Han sa til meg at kvinnene jeg møtte på Dorcas var de heldige. De fikk i alle fall behandling og terapi. På landsbygdene blir kvinnene ofte dobbelt straffet fordi de også blir utstøtt fra familien. Historiene disse kvinnene hadde og skadene var så ille at han ofte måtte ut for å trekke dype drag med luft for å klare å gjennomføre konsultasjonene, fortalte han meg. Han – som daglig behandlet de verst tenkelige skader etter voldtekt! Hva i alle dager er det som får folk til å gjøre slike grusomme ting, sier Vinni oppgitt.

– Du som har bistandsforeldre og som har vært ute et par ganger med bistandsorganisasjoner og har opplevd hjelpetiltak fra innsiden – tenker du at man bruker penger på en riktig måte?

– Ingen kan dra ned til et sted som Dorcas og si at det ikke hjelper, og jeg har tro på organisasjoner som Kirkens Nødhjelp, som jobber med konkrete og spesifikke prosjekter. Det er tydelig at dette forandrer livet til mennesker, men i en så håpløs situasjon som i Kongo er det jo, unnskyld meg, som å pisse i Mississippi. Men, det ligger jo i begrepet bistand – man skal bistå folk – hjelpe folk å hjelpe seg selv. Man må bare hjelpe en etter en og håpe på at det endrer noe i det store bildet. Don't lose hope, sier Vinni.

Møtet med barn av voldtatte kvinner i Kongo gjorde inntrykk, men Vinni fikk frem smilet til Victor, Marias sønn.

- Å møte barna på Dorcas var en lettelse. Jeg hadde med fotball og den fikk frem livsgleden og den sprudlende uskyldigheten som barn jo har, sier Vinni.

JULEKONSERT

22. desember blir møtene til Vinni, Eva Weel Skram og Klaus Sonstad vist på TV2 i forbindelse med julekonserten som Kirkens Nødhjelp arrangerer 6. desember. Alle tre har besøkt viktige prosjekter for Kirkens Nødhjelp, og alle har kommet tilbake med sterke historier.

– Jeg har hørt rykter om at du skal lage en egen julelåt til konserten. Blir den inspirert av Dorcas?

– Tja, jeg har jo ikke så mange julelåter i repertoaret, akkurat, og kan ikke sette meg ned med en kassegitar og synge «O helliga natt», så jeg tenkte på å lage en ny versjon av en gammel julelåt. Om teksten vil handle om opplevelsene i Kongo vet jeg ikke. Jeg har halvannen uke igjen å gjøre det på, så da kommer det nok noe. Korte tidsfrister er den eneste måten å få gjort noe på for meg. Hadde jeg ikke hatt det, hadde jeg holdt på med første plata fremdeles, ler Vinni.

Øyvind «Vinni» Sauvik (41)

- Sønn på 10 år.
- Startet som den ene halvdelen av hiphop-duoen Paperboys, som han fikk Spellemannsprisen med i 2002 og 2005.
- I 2010 gikk «Vinni» solo under navnet «Vinni and the Vagabonds.
- Sauvik har deltatt i ulike TV-program «Det store korslaget» og «Hver gang vi Møtes», der han fikk en hit med nytolkningen av Halvdan Sivertsen «Sommerfuggel i Vinterland».
- Delvis oppvokst i Afrika, blant annet Tanzania hvor foreldrene drev med hjelpearbeid.
- Ble i høst med til Kongo for å se Kirkens Nødhjelps hjelpearbeid blant voldtatte kvinner på Panzi sykehus og rehabiliteringssenteret Dorcas.
- Skal delta i Kirkens Nødhjelps julekonsert 6. desember, som sendes på TV2 22. desember.

I Kongo ulmer det under overflaten og Vinni med TV-team måtte gjøre vendereis et par ganger på grunn av opptøyer og stengte veier.

Geit i ny drakt

Til årets julesesong har vi redesignet våre symbolgavekort. Geita, korrupsjonsjegeren, doen og alle våre andre symbolske gaver forandrer fortsatt verden og blir enda hyggeligere å pakke opp!

De nye gavekortene leveres i et lekkert omslag der du skriver din personlige hilsen inn på innsiden før du lukker igjen med et klistermerke. Vi tror de nye gavekortene vil gi både deg og mottakeren en enda sterkere følelse av å pakke inn og pakke opp julegaven.

Her er årets gavenyheter

289,-

Kortspillet **Geogo** har allerede blitt en bestselger siden lanseringen i høst. Hvis du kjenner noen som er glade i kunnskaps- og/eller strategispill, er dette vårt beste julegavetips. Og for hvert spill du kjøper, går 250 kroner til Kirkens Nødhjelps arbeid med kunnskapsutvikling og kvalitetssikring i prosjektene.

699,-

I fjor var solcellelampa **SunBell** så populær at den ble utsolgt før jul. Mange har etterlyst den, og nå er den tilbake i Smart-utgave med USB-uttak til din mobil. Og for hver solcellelampe du kjøper, kan vi dele ut en tilsvarende lampe til kvinner i flyktningleirer.

1.250,-

I år har vi samarbeidet med gullsmed Thomas Heyerdahl og smykkedesigner Ulrikke Vogt om den perfekte julegaven til din mor – eller til ditt barns mor. Mammahjertet er et sølvsmykke som består av et stort og et lite hjerte festet på samme kjede. Overskuddet kan gi trygge fødsler til mødre og barn i Kirkens Nødhjelps prosjekter.

FIRMAGAVER
I vår nettbutikk finner du også gaver til medarbeidere, kunder og partnere. I tillegg til de vanlige symbolgavene kan du velge mellom flere gaver som er spesielt utviklet for selskaper og foreninger. Vi trykker gavekortene med din tekst og logo. Som representant for et selskap kan du bestille faktura i stedet for å betale med kort.

HVA ER SYMBOLGAVER?
De fleste gavene i vår nettbutikk er symbolgaver – gavekort som representerer noen av tiltakene i våre prosjekter over hele verden. Du får dem som gavekort i posten eller på e-post. Summen du betaler for hver av gavene er ikke øremerket til spesielle tiltak eller prosjekter; Kirkens Nødhjelp bruker pengene der behovene til enhver tid er størst. Slik sikrer vi størst mulig effekt for hver krone.

Du finner julens beste gaveideer på **gaversomforandrerverden.no**!

GEITER SOM FORANDRER **VERDEN**

OVERLYKKELIG: – Jeg forer henne og gir henne vann hver dag, forteller sju år gamle Zewdnesh. Hun forteller at hun ble overlykkelig over å få sin helt egen geit å ta vare på. I tillegg til skolearbeid har Zewdnesh også ansvar for å hente vann og samle ved.

Siden åpningen i 2006 har geita vært suveren bestselger i Kirkens Nødhjelps nettbutikk. Geita har blitt selve symbolet på gaver som forandrer verden. Møt geitene som forandrer livene i familien Zewde!

TEKST: Hilina Abebe/Stefan Storm **FOTO:** Hilina Abebe

FAMILIEN ZEWDE: Zewdnesh (7) og Workneh (12) med foreldrene Birtukan (30) og Zewde (38) og den ene av de fem geitene de fikk utdelt av Kirkens Nødhjelp i november 2016.

I landsbyen Berbere Wuha i Ankober-distriktet i Etiopia bor familien Zewde. I fjor fikk familien utdelt fem geiter, eller rettere sagt to bukker og tre geiter. Familien eier ikke egen jord, så faren Zewde jobber på naboenes gårder i bytte mot noe av avlingene. I tillegg jobber han som vakt på den lokale skolen.

GIR BARNA MULIGHETER

– Vi flyttet nettopp inn i dette huset. Jeg har gjort det aller meste selv, men naboene bidro med materialer som de kunne avse, forteller Zewde.

Moren Birtukan har planer om å drive avl på geitene, fete opp bukkene og selge dem på markedet. Hun sier det er tidlig ennå, men håper geitene snart skal gi familien en stabil inntekt.

– Vi strever for å skape et bedre liv. Jeg vil at barna mine skal få alle de mulighetene jeg mangler. Jeg gikk ikke på skolen, og jeg vil ikke at de skal gå glipp av det, slik jeg gjorde, sier Birtukan.

LÆRERDRØM

Sønnen Workneh på tolv og datteren Zewdnesh på sju må ta mye ansvar. Når han ikke er på skolen, hjelper Workneh faren sin på naboenes jorder. Zewdnesh har ansvar for å hente vann og samle ved. Nå har de i tillegg fått hver sin geit, men geitene føles ikke som en plikt på samme måte.

– Inntektene fra geita mi kan jeg bruke til skolebøker. Jeg har lyst til å utdanne meg til lærer, sånn at jeg kan hjelpe andre å få gode karakterer, forteller Workneh. Lillesøster Zewdnesh har den samme drømmen.

Og det er barnas fremtid Birtukan og Zewde er opptatt av.

– Barna er vårt håp; barna er våre viktigste ressurser, sier Zewde.

Geiter er et av virkemidlene Kirkens Nødhjelp bruker i kampen mot fattigdom. Men fattigdom arter seg forskjellig i forskjellige land, lokalsamfunn og familier. Når du kjøper en symbolsk gave i Kirkens Nødhjelps nettbutikk, brukes pengene der behovet er størst akkurat nå, slik at gaven kan gi størst mulig effekt.

Norges mest populære geit finner du på gaversomforandrerverden.no!

– quo vadis?

På 70 år har Kirkens Nødhjelp blitt en av de fem største bistandsorganisasjonene i Norge og kjent for å være blant de beste på korrupsjonskontroll, rapportering og lavt administrasjonsgebyr. Er det nok for å møte framtidens behov?

TEKST: Ainia Johnsen Rønning **FOTO:** Håvard Bjelland/Kirkens Nødhjelp

Biafrakrisen gjorde Kirkens Nødhjelp kjent for det norske folk rundt 1970. TV-aksjoner og innsmett i statsbudsjettet ga mulighet til å skape en profesjonell organisasjon på 80-tallet. Apartheid-regimet og arbeidet i Guatemala og Brasil førte til at Kirkens Nødhjelp ble politisk med en svært så aktiv og engasjert ungdomsorganisasjon fra 90-tallet og fremover, og tilbakemeldinger fra religiøse samarbeidspartnere i Afrika og andre land fikk oss til å satse mer på lokale partnere og da særlig kristne, muslimske, buddhistiske og hinduistiske menigheter rundt 2000. Fra 2010 ble kontrollregimet trappet opp. Flere korrupsjonssaker lærte Kirkens Nødhjelp å etablere rutiner og retningslinjer for å jobbe etisk også i korrupte land. Press fra FN og norske politikere har vridd arbeidet mer mot katastrofer og nødarbeid. Vi er for eksempel blitt en viktig del av FNs team som rykker ut for å sikre rent vann

I byen Dundo i Angola møter vi mennesker som har flyktet fra volden i Kasaï-provinsen i Kongo. Ikke siden andre verdenskrig har så mange mennesker vært på flukt i verden, og presset merkes i Europa ved at grenser stenges og penger som egentlig var ment for bistand går til flyktninger som kommer til eget land.

og gode hygieneforhold dersom land trenger hjelp etter for eksempel en flom.

MINDRE OPTIMISME

Samtidig er vestlige bistands-organisasjoner i en sårbar situasjon. Utgifter til flyktninger i eget land tas fra bistandsbudsjettet, og senest for to år siden så det ut som at vi ville få et statsbudsjett med store kutt i bistandsmidlene. Rapporter om at bistand ikke har fungert slik man hadde håpt på og kritikk om at bistand ikke klarer å løfte fattige land ut i velstand og velferd har skapt en bistandstretthet hos mange. Samtidig skaper klimaendringer, befolkningsvekst og humanitære kriser store flyktningstrømmer og enorm menneskelig lidelse. Som land klarer vi ikke lenger å ta imot de som kommer hit og trenger hjelp, som menneske klarer vi ikke lenger å ta inn over oss alle tragediene som utspiller seg.

– I akademiske miljøer har ikke bistand en spesielt positiv klang. Mye merkelig har skjedd i årenes løp, og bransjen har ikke noe godt renommé. Bistandsorganisasjonene må områ seg og tenke på en annen måte. Man må tenke kvalitet og ikke bare fokusere på at 1 % av statsbudsjettet skal gå til bistand, og man må samarbeide med de lokale partnerne på et likeverdig grunnlag mot et felles mål, sier Arne Olav Øyhus ved Universitetet i Agder.

MEDLIDENHETSTRETTHET

Kirkens Nødhjelp stiller sterkere enn mange fordi det er norske menigheter som eier organisasjonen, med fasteaksjonen og juleofferet som den viktigste delen av «frie midler». Disse frie midlene gjør at Kirkens Nødhjelp kan være på pletten i en katastrofe lenge før Utenriksdepartementet har bestemt seg for om Norge skal hjelpe eller ikke, og disse midlene betyr at vi kan være med på de store anbudskonkurransene om internasjonale bistandsmidler – som penger fra andre lands utenriksdepartementer eller store givere som Bill Gates Foundation. Man tror at framtiden kommer til å spise opp de små bistandsorganisasjonene, men de store vil kanskje klare seg?

– Den viktigste oppgaven Kirkens Nødhjelp kan gjøre for framtiden, er å være en politisk vaktbikkje samtidig som at man må jobbe med enkeltmenneskene og lytte til de som trenger hjelp. Vi ser stadig at fokuset på enkeltmenneskene forsvinner i medienes dekning. Når klima og katastrofer tar sendeflatene, taper fokuset på enkeltmennesket, både i media og hos politikere. Det er enklere å bygge vanndemninger enn å jobbe mot kjønnsbasert vold, som ofte blir for kompromitterende for folk. Men, det er hos enkeltmenneskene at forandring skjer. Dessuten er det viktig at menighetene føler at de eier Kirkens Nødhjelp, det har ikke bare med penger å gjøre, men hvor sterk organisasjonen skal kunne være fremover, sier Petter Skauen.

EN-TIL-EN-BISTAND

En trend man kan se i tiden, er at bistand blir mer direkte. Utdeling av betalingskort med kontanter er i ferd med å bli vanlig i nødsituasjoner, og Kirkens Nødhjelp har satt i gang flere pilotprosjekter der nødlidende selv kan gå i en lokal butikk og handle det de trenger. Det er internasjonal enighet om at mer nødhjelpspenger skal gå direkte til lokale organisasjoner, som er der før, under og etter at katastrofer skjer – og ikke via organisasjoner som for eksempel Kirkens Nødhjelp. I tillegg har 29 bistandsorganisasjoner, deriblant Kirkens Nødhjelp, forpliktet seg til at 20 % av våre nødhjelpsmidler skal gå direkte til nasjonale og lokale partnerorganisasjoner i de landene som mottar bistand. En viktig grunn til at Kirkens Nødhjelp forvalter en så stor del av det statlige bistandsbudsjettet, er at vi jobber så direkte med partnere på bakken. Også i andre enden – mot giverne, ser det ut som at bistanden blir mer personlig. De fleste norske bistandsorganisasjoner satser stort på sosiale medier som Facebook, Twitter og Snapchat, og man bruker mye ressurser på å svare publikum direkte. Den amerikanske organisasjonen Charity Water har tatt kommunikasjonen med giverne ett hakk lenger – med GPS-sporing i brønnene slik at giverne kan følge med på internett hvordan det går med vannkvalitet og vannforbruk.

– Nye generasjoner har store forventninger til hvor fort de skal se resultater. Våre lokale partnere er ofte de første til å respondere når det skjer akutte kriser. Det så vi for eksempel under jordskjelvet i Nepal, der enkelte rammede områder lå så avsides at de internasjonale hjelperne ikke kom frem før det hadde gått flere dager, sier Arne Næss-Holm i Kirkens Nødhjelp.

BRUKERBETALING

Langsiktig bistand er ofte best der mottakerne selv investerer i prosjektet. I Pakistan bygger Kirkens Nødhjelp infrastruktur, doskål og dør, mens mottakerne kjøper murstein og bygger sin egen do. Da føler de at det er deres do – og deres ansvar å vedlikeholde. Kirkens Nødhjelp småbønder opplæring og oppfølging av agronomer samt bedre markedsadgang og en felles innkjøpsordning, noe som gir høy avkastning for en lav pris.

I Tanzania gir man fattige småbønder opplæring, oppfølging og bedre tilgang til markedet, men de må selv betale for gjødsel og såkorn. På den måten kan bistanden skaleres opp til å nå mange flere, og bøndene blir ikke avhengig av pengehjelp fra rike land. **FOTO:** Alpha Kapola

Men det er bøndene selv som investerer i utstyr, såkorn og gjødsel. Dette gir eierskap og gjør det mye billigere å skalere opp prosjektet – slik at flest mulig bønder lærer seg å øke både inntekten og matsikkerheten. Evalueringen viser at etter bare åtte måneder har hver sjette investert for andre eller tredje gang, og stadig flere rapporterer inntekter som overstiger kr 80 per dag. Bøndene selv finansierer dermed mer enn Kirkens Nødhjelp på kort tid.

– Jeg tror denne formen for mikroinvestering har større potensiale for å løfte folk ut av fattigdom enn den tradisjonelle mikrofinansløsningen, sier Jakob Fagerland, som har ledet disse prosjektene i Tanzania.

KINAS INNTOG

Har du reist i Afrika den senere tiden, har du sikkert merket kinesernes inntog. Stadig mer av aktiviteten i utviklingsland er drevet av kinesiske penger i form av lån. Professor Arne Olav Øyhus ved Universitetet i Agder peker på at mange trives mer med å låne penger eller få støtte fra Kina enn å få bistand fra et paternalistisk USA og Europa.

– Kineserne er der for å gjøre en jobb og tjene penger. De bryr seg fint lite om menneskerettigheter, demokrati og likestilling slik som vestlige land og bistandsorganisasjoner gjør, og det er selvsagt mer behagelig for deres partnere i det globale sør, sier Øyhus, som samtidig peker på at man har fått en sterk akademisk elite, også i Afrika.

– Halvparten av mine masterstudenter er fra Afrika, de er kjempeflinke, og de har ressurser som man må bruke i mye høyere grad. Fordi utviklingslandene har fått en utdannet elite har de fått en helt annen selvtillit enn tidligere. Disse lar seg ikke by hva som helst. I Norge er bistandssystemet også preget av en sterk grad av kompleksitet og kontroll, se for eksempel på søknader til Norad. Slike finurlige og kompliserte «flisespikkeri»-systemer er relativt ukjente hos våre partnere, men de må forholde seg til dem.

HVOR GÅR VI?

Så er titusenkronersspørsmålet – hva gjør vi for å bygge bistand for en ny tid? Hvordan unngå å drive bistand for bistandens skyld, og heller jobbe mot det som tross alt er målet til Kirkens Nødhjelp – å jobbe for en rettferdig verden? Hvor bør vi være i 2030, spør vi styremedlem og bistandsbroiler Øyvind Eggen.

– For å holde fast på oppmerksomhet, entusiasme og lojalitet er det viktig å være profesjonell i forvaltning av offentlige midler og innovativ i kommunikasjon med private givere i en stadig mer fragmentert offentlighet, – ikke minst i et «marked» av stadig flere ideelle organisasjoner. Vi må være endringsvillige når det gjelder å prøve nye og enklere intervensjoner, og vi må holde fast på Kirkens Nødhjelps komparative fortrinn. På hjemmebane gjelder det en tydelig politisk stemme for noe som er «større» enn bare Kirkens Nødhjelp, det vil si engasjement for en bredere utviklingspolitikk, noe som blir lagt merke til i en situasjon der mange bistandsorganisasjoner er mest opptatt av størst mulig budsjetter, sier Eggen.

– SNAKK OM DET

– Stadig flere kontakter oss med spørsmål om hvordan man tilgodeser gode formål i testamentet. Det er enkelt å skrive testamente, men gjør det før det er for sent, og snakk om det til de nærmeste, råder advokat Jacob Lindegaard.

TEKST OG FOTO: Aina Johsen Rønning

Mer enn hundre mennesker møtte frem på arveseminar arrangert av en rekke veldedige organisasjoner denne høsten. Når det gjelder arv og testamente, må man nemlig holde tunga rett i munnen. Ikke minst så bør man ikke vente for lenge.

– Det er mange rettssaker fra slektninger som vil ha et testamente kjent ugyldig fordi det er skrevet på tampen – før man har fått en demensdiagnose men etter at man har begynt å rote, sier Lindegaard før han går gjennom de viktigste punktene i arveretten.

RETT TIL Å ARVE

Minstearv til ektefelle og pliktarv til barn er hva man ikke kan begrense i testament. Ektefellen har krav på en fjerdedel av arven – og minst 4 G (folketrygdens grunnbeløp), som i dag er ca. kr 375.000. Barna har krav på plikdelsarv på tre fjerdedeler – men denne utgjør aldri mer enn én million per barn. Det vil si at dersom du har ektefelle og barn, må du over en viss økonomisk grense for å kunne testamentere til andre venner, slektninger eller gode formål. Men, stor vekst i eiendomsmarkedet gjør at flere har mer verdier i form av hus eller leilighet enn de kanskje er klar over. Har man ikke barn, arver ektefellen halvparten, og minst 6 G, som i dag utgjør ca kr 562.000 kroner. Sitter man i uskiftet bo, kan man bare bestemme over sin andel, normalt halvparten. I alle andre tilfeller har man full frihet til å skrive testamentet slik man vil, og i levende live kan man gi bort hva som helst uten å dokumentere det på noen måte.

GJØR DET GYLDIG

Det er ikke vanskelig å utforme et testamente, men det er viktig å innfri formkravene. Testamentet må være skriftlig, det må være to vitner (som ikke er i din familie) til stede samtidig, det bør dateres, vitnene bør skrive under på at testator er ved sine fulle fem, og man bør få med adresse og yrke til vitnene.

– Det er alt. Vitnene trenger ikke en gang å vite hva som står i testamentet, bare at det er et testamente. Oppbevar gjerne testamentet hos Tingretten. Det koster bare kr 839,- og da slipper slektningene å lete etter et eventuelt testamente, opplyser Lindegaard.

TA SAMTALEN

De fleste eldre i Norge har en formue på mer enn minste- og pliktarv til ektefelle og barn og har dermed stor mulighet til å testamentere bort verdier etter eget ønske. Veldedige organisasjoner er blant de som blir tilgodesett, noe som kan være en ubehagelig overraskelse for de gjenlevende. For å unngå unødvendig misnøye anbefaler Lindegaard at man snakker om testamentet på forhånd.

– Det som kan være kontroversielt i begynnelsen, kan være helt greit når man har forklart hvorfor. Kanskje engasjerte gamle mor seg frivillig i en organisasjon i mange år og vil tilgodese organisasjonen etter sin død. En slik samtale kan også føre til at man forstår hverandre bedre, sier Lindegaard.

Rådet onkelen til å gi bort arven

Ragnvald Naper var enkemann uten barn. Han var en av 12 søsken, hvorav 9 av søsknene var gift og hadde barn. Noen år før han døde skulle han sette opp et testamente. Han fikk da hjelp av en nevø, Ådne T. Naper, og han testamenterte alt, hus, innbo og penger, til Kirkens Nødhjelp. Dette kan ha noe med at da hans bror døde noen år tidligere, var hans ønske at det skulle samles inn en gave til Kirkens Nødhjelp i hans begravelse i stedet for blomster. Dette var også noe som andre i familien hadde gjort.

– Dette er en stor familie med mange etterkommere. Alle synes det var en god ide av Ragnvald at Kirkens Nødhjelp skulle få pengene. Å dele det ut til arvinger ville bety en svært liten sum til hver, og da var det bedre at noen som trengte det kunne få glede av pengene, sier Torfinn Naper som sammen med Ådne rådet onkelen til å gi bort arven.

Testator: Den som skriver sitt testament
Minstearv: Ektefellens krav på minimumsarv før noen andre kan bli tilgodesett.
Pliktdelsarv: Livsarvingers (barn/barnebarns) rett til arv, som testator ikke kan testamentere til andre.

Uskiftet bo: En enke eller enkemann har rett til å sitte i uskiftet bo. Det betyr i praksis at arv ikke fordeles før den siste ektefellen dør eller eventuelt gifter seg igjen.

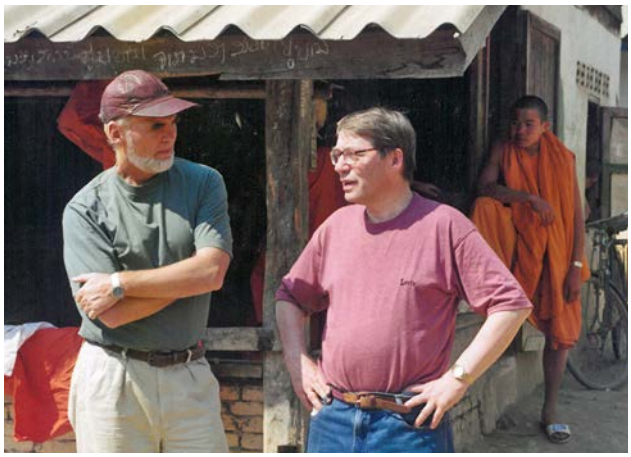

Aktuell?

■ Kirkens Nødhjelp fyller 70 år i høst, det samme gjør Knut Christiansen, som takker for seg etter 22 år i Kirkens Nødhjelp, mange av dem som utenlandssjef. Hva har fungert, og hva har ikke fungert i arbeidet de siste 22 årene, spør vi ham.

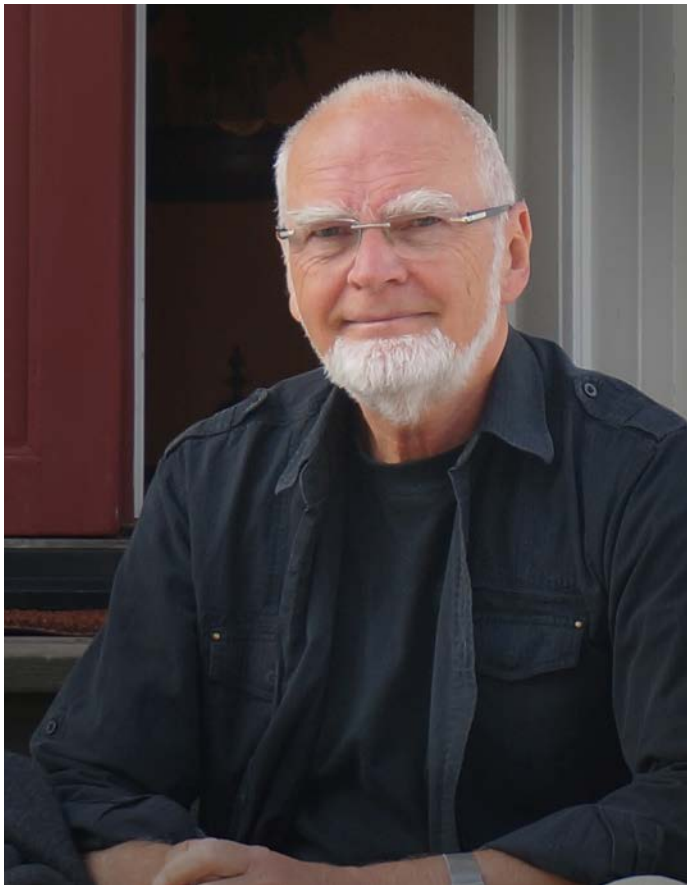

5 tett på

■ **Hvilke nettsider sjekker du jevnlig?**
NRK og BBC

■ **Hva leste du sist?**
Arv og miljø av Vigdis Hjort

■ **En film som har gjort inntrykk?**
Shine - en australsk film fra 1996 - en annen er *A Beautiful Mind* fra 2001

■ **Hva gjør du for å slappe av?**
Lytter til musikk

■ **Hvilken sak engasjerer deg mest?**
Det må bli to:
- Flyktningers skjebne og de (oftest) menneskeskapte krisene som tvinger folk på flukt.
- Trusselen fra klimaendringer og vårt ansvar for å begrense den

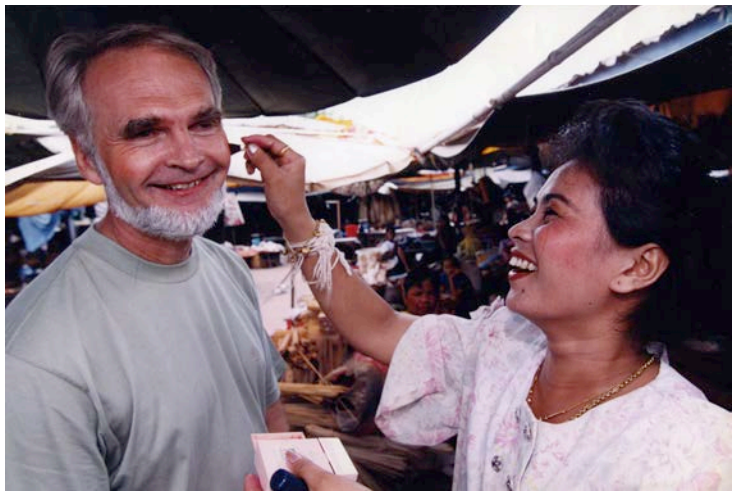

Teologen som **ikke** ville bli prest

Han ser ut som en prest, høyreist, skjeggete og med en røst som godt kunne fylt en kirke eller to, men det var aldri presteyrket som var målet for teologistudenten. Han ville jobbe i KFUM/KFUK og fikk etter hvert den «kuleste» jobben der som leder av bistandssamarbeidet. Etter 18 år brukte han den internasjonale erfaringen fra ungdomsorganisasjonen til å komme seg videre i bistandsbransjen.

TEKST: Aina Johsen Rønning **FOTO:** Privat

– Hjalp det med teologiutdanning i møte med verdens krig og sult?
– Teologien har ord og begrep som beskriver kampen mellom det onde og det gode, men svaret på hvorfor Gud tillater så mye vondt tror jeg ikke man vil finne. Jeg må stadig spørre meg selv hvilken side jeg er på. Vi vil være på lag med de gode kreftene, men muligheten til det motsatte er der hele tiden. Jeg må minne meg selv på at det også er mirakuløst mye godt i verden, på tross av det som kan synes å være en selvsentrert menneskenatur. Folk som har få ressurser og lever under forferdelige forhold har også en evne til omsorg for andre, sier Christiansen.

– Har Kirkens Nødhjelp vært tydelig nok som en religiøs organisasjon?
– I perioder synes jeg ikke vi har vært det. Etter terroren i USA i 2001 har religion fått en sentral plass i verdensbildet og i konflikter. Jeg hadde forventning om at Kirkens Nødhjelp som trosbasert organisasjon i større grad skulle bygge spesialkompetanse på religion som positiv endringsfaktor, og tenker vi har mer å hente i samarbeidet med religiøse partnere, sier Christiansen.

– Hva er den største endringen i bistandsfeltet de siste 22 årene?
– Da jeg begynte, var forholdet til offentlige og private støttespillere tuftet på en grunnleggende tillit til at Kirkens Nødhjelp forvaltet pengene godt. Det var lite krav til dokumentasjon. Nå er både politikere, media og folk flest mer kritiske. Kontroll med pengebruk og resultater er nødvendig, men vi jobber på områder der mange faktorer påvirker resultatene. Våre visjoner om positiv endring står nok ikke i forhold til virkemidlene vi rår over. Dårlig styresett og korrupsjon er sterke motkrefter, sier Christiansen.

– Burde vi være mer ærlige om det som ikke fungerer?
– Her har jo Kirkens Nødhjelp gått foran andre, blant annet med årlig rapportering på korrupsjon og mislighold. Vi fikk oss en vekker i 2004 da en ansatt i Sudan hadde underslått midler over lang tid – under radaren både til oss og revisor. Vi lærte hvor viktig det er med tydelige ansvarslinjer og kortere avstand til toppledelsen. Nå er vi blant de beste til å avdekke mislighold og ikke bortforklare det, sier Christiansen.

– Hva er utfordringen fremover?
– Vi ønsker å bidra til et godt fungerende sivilsamfunn i landene vi arbeider i, og dette må bygges nedenfra av våre partnere. Men de som bevilger de store pengene er opptatt av raske målbare resultater, noe som favoriserer operative organisasjoner som gjør det meste selv med kontroll i alle ledd. Men, dette kan skade eksisterende skjøre strukturer. Vi kommer som gjester med begrenset forståelse av lokale forhold, derfor er lokalt forankrede partnere helt avgjørende.

– Hva har gjort mest inntrykk på deg personlig i årene med Kirkens Nødhjelp?
– Det må være når vi har bidratt til at religiøse ledere på tvers av skillelinjer har tatt ansvar og snakker sant om følsomme temaer som kjønnslemlestelse, hiv/aids og seksualitet. Jeg husker to unge somaliske kolleger, to gifte kvinner som tok ordet i møte med 30 religiøse ledere nord i Kenya i 2001. De fortalte om hvordan det var å leve med skadene etter kjønnslemlestelse, om plagene ved fødsler, om smerten ved seksuell omgang – både for henne og han. Det var utrolig sterkt å sitte der og høre disse jentene snakke så direkte om kvinneplager og sex til eldre menn. Religiøse ledere har en fantastisk mulighet til å endre en skadelig praksis. Vi har bidratt til at veldig mange lokalsamfunn har forbudt de ødeleggende inngrepene, ikke minst fordi religiøse ledere har snakket ærlig om det i kirker og moskeer.

Adventskalender for **superhelter**

En superhelt er en som hjelper andre. Med adventskalenderen fra Kirkens Nødhjelp kan du være en ekte superhelt samtidig som du teller ned til julaften!

Gleder du deg til jul? Det er det mange som gjør! Og noen ganger kan selve ventetiden – advent – være nesten like fin som selve julen.

Vi har laget en omvendt adventskalender for deg som er mellom 7 og 12 år. Bak lukene i Superhelt-kalenderen skjuler det seg morsomme og fine oppgaver der du kan spre juleglede til dem rundt deg, lage ting, lære noe om verden og hjelpe dem som trenger det aller mest.

Sammen med kalenderen følger en superhelt-refleks som bevis på at du er en ekte superhelt. Heng den gjerne på sekken din eller jakka. Du får også med ei gavebøsse hvor du kan putte på penger som du får fra å pante flasker.

Vær en superhelt – del julegleden!

Kalenderen kan kjøpes på gaversomforandrerverden.no!

Sett sammen riktig kart med riktig navn og flagg!

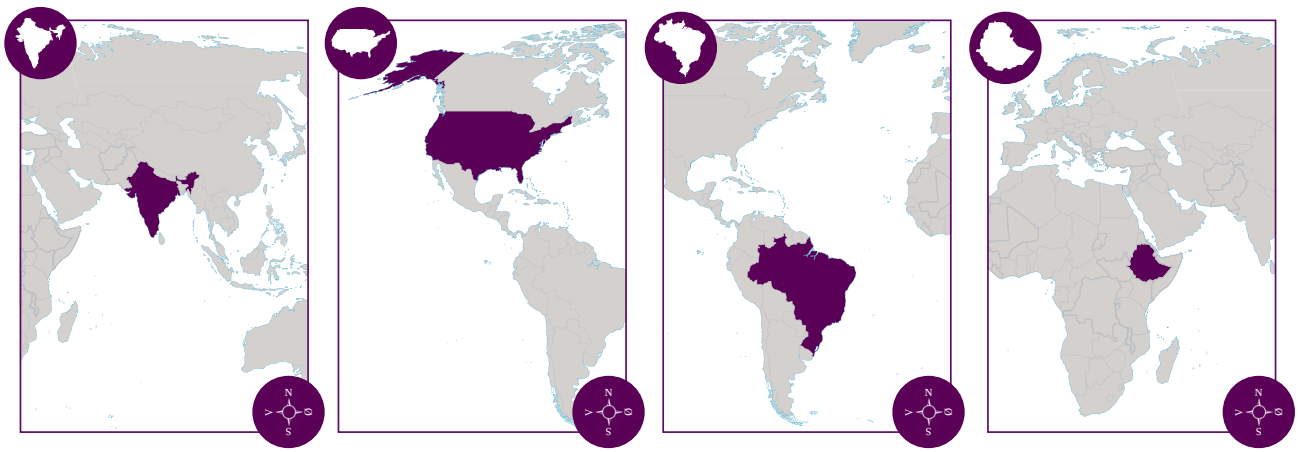

Brasil **USA** **Etiopia** **India**

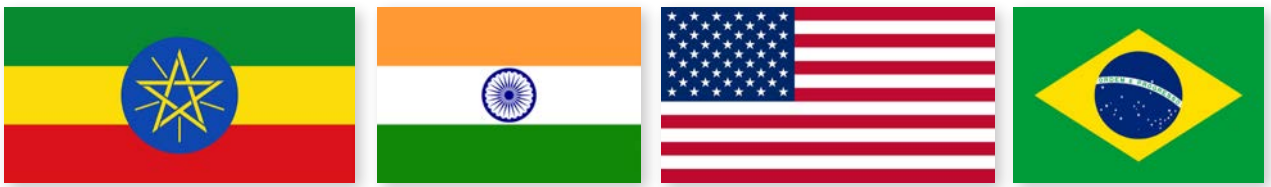

TALIB

fra Vest-Sahara

Talib bor i verdens største ørken, Sahara. Her bor han i en leir for mennesker som er på flukt. Talib og familien kommer egentlig fra Vest-Sahara, men for 40 år siden sendte nabolandet Marokko inn mange soldater i Vest-Sahara, og det ble krig. Besteforeldrene til Talib måtte flykte fra hjemmene sine og ut i ørkenen fordi det var farlig å bli. Siden da har familien hans bodd i leirene.

Det er vanskelig å bo i leirene. Det er ingen matbutikker eller kjøpesentre der. Ingen steder å dyrke mat, bare tørr sand overalt. Derfor trenger de hjelp fra andre for å overleve, som å få mat og vann. Det er heller ingen lekebutikker i leirene, så det er ikke ofte barna får nye leker. Heldigvis er pappaen til Talib, Ba, kreativ og flink med verktøy. Talib har fått en egen liten «bil» som Ba har laget av et rusten lite hjul og noe ståltråd. Dette er yndlingsleken til Talib. Sammen med lillesøster Asma freser han rundt i den varme sanden med bilen sin mens han lager brummelyder. Men han kan ikke være ute så lenge. Talib bor nemlig i et av de varmeste stedene på jorden. På sommeren kan temperaturen være over 50 varmegrader. Det er farlig for et barn, og foreldrene må passe på at barna ikke er ute i sola for lenge, for da blir de syke.

Talib ble født i leirene, og han har aldri vært i Vest-Sahara. Men han liker å høre historier og se bilder derfra. Han er veldig nysgjerrig når han ser bilder av havet. For det finnes ingen sjøer eller hav i ørkenen. Han drømmer om å en dag få reise tilbake til landet sitt. Da vil han svømme i havet. Når han blir stor, vil han faktisk bli en profesjonell svømmer, selv om han aldri har svømt før.

Det største ønsket til foreldrene til Talib er at han og familien en dag får reise tilbake til Vest-Sahara. Å få bo i sitt eget land hvor de kan gi barna alt det de ikke har i leirene. Et fint sted å bo, fersk mat fra butikken, leker og å kunne svømme i havet.

- Folket fra Vest-Sahara kalles saharawier.
- Flyktningleirene for saharawiene ligger i saharaørkenen i Algerie.
- Det bor over 165 000 mennesker i leirene.
- Marokko har fortsatt kontroll over store deler av Vest-Sahara.

SAMMEN FOR EN RETTFERDIG VERDEN
STØTT VÅRT ARBEID!
Bli fast giver på kirkensnodhjelp.no

Gardermoen:

Kirkens Nødhjelp inn i Bangladesh

■ Kirkens Nødhjelp sendte nylig sitt første humanitære kriseteam til Bangladesh for å hjelpe rohingyane som har flyktet fra Myanmar.
– Rapportene vi får fra vår lokale partner vitner om helt forferdelige forhold, sier Gudrun Bertinussen, leder for humanitær seksjon i Kirkens Nødhjelp.

Bertinussen er en del av den første gruppen som nå er på vei til Bangladesh. For å støtte, og bli en del av, innsatsen til organisasjonens lokale partner som skal levere rent vann, latriner og tiltak for å forebygge kjønnsbasert vold.

- Med over 800.000 flyktninger i grenseområdet, vet vi at kun 18 prosent i dag har tilstrekkelig tilgang på trygt drikkevann. I en slik situasjon er faren for eksplosiv spredning av kolera og andre vannbårne sykdommer overhengende, og vi vil derfor gjøre hva vi kan for å sikre rent vann til så mange som mulig.

FN rapporterer at 74 prosent av flyktningene lider av diare, og at de sanitære forholdene er svært mangelfulle.

- Flyktningene mangler så godt som alt, så vi forventer å jobbe under svært krevende forhold for flyktninger i en helt ekstrem situasjon, sier Bertinussen.

Bø:

Heim til jul

■ Ingrid Skåland Lia og Sindre Bakkåker er i full gang med å forberede sin romjulskonsert i Bø kirke. I fjor møtte hele 250 mennesker opp på konsert i bygda - noe som ga 15.700-, til Kirkens Nødhjelps arbeid.
- Det var virkelig en hyggelig og vellykket kveld. Vi er veldig heldige som har ei så flott bygd hvor flere vil bidra.. Vi mener Kirkens Nødhjelp gjør et veldig viktig arbeid som vi gjerne vil være med å støtte, sier Skåland.
Musikken på konserten i år blir kjente og kjære julelåter fra flere sjangere; jazz, klassisk, folkemusikk og vise-sang. Ideen til Skåland og Bakkåker, som nå studerer jazz på Norges Musikkhøgskole, er å samle lokale musikere fra ulike sjangere, musikere som har preget kulturlivet i Bø de siste årene. Alle stiller opp gratis, også venner og familie som serverer gløgg, pynter kirka og trykker plakater. I tillegg har man fått inn flere lokale sponsorer, opplyser Skåland som inviterer til gratis konsert med kollekt til Kirkens Nødhjelp den 28. desember klokken 19.00.

Oslo:

Med hest og kjerre

■ Kirkens Nødhjelp og Changemaker prøvde i høst å fokusere på et skattesystem som ikke klarer å demme opp for skatteparadiser og en urettferdig fordeling. På tide med et moderne skattesystem, mente organisasjonene som like gjerne hadde et møte med arbeiderpartipolitiker Marianne Marthinsen i hest og vogn. Det er omtrent like gammeldags som skattesystemet vårt, som fører til at fattige land taper milliarder i skatteinntekter hvert år. "Det er på tide at Norge tar internasjonalt lederskap på skattespørsmål," sa hun etter turen.

Oslo:

Viste frem adventskalenderen

■ Kirkens Nødhjelp var til stede på Trosopplæringskonferansen 2017 for å dele ut rent vann og vise fram den nye adventskalenderen. Responsen var overveldende positiv fra svært mange trosopplærere fra hele landet, og mange kom innom standen for å få med seg prøveeksemplarer til sin menighet. Trosopplæringskonferansen er Norges største og viktigste treffsted for ansatte og frivillige som arbeider med menighetsutvikling, barn, unge og trosopplæring.

KLPs julegave

■ I KLP har vi en lang tradisjon på at i stedet for at de ansattes får julegave fra KLP, gir de heller julegaven til et godt formål. I år går 200.000,- til Kirkens Nødhjelps arbeid blant gravide og nybakte mødre i Malawi.

- Gjennom informasjon på intranettet og på et lunsjmøte vil vi få god innsikt i arbeidet som pengene går til. I KLPs hovedkontor i Oslo har vi også et julegavesalg en dag i desember, der utvalgte bedrifter som donerer en del av sin inntekt til veldedige formål og noen veldedige organisasjoner får komme og selge sine produkter. Det er tredje året vi arrangerer dette hyggelige julegavesalget, sier HR-direktør i KLP Kirsten Grutle.

Andakt

Av Stein Villumstad
landlig representant for Kirkens Nødhjelp i Malawi

MORSDAG – ET BARN BLIR FØDT

Når jeg skriver dette, er det morsdag i Malawi. Som spesialreportasje i dagens «Nation on Sunday» omhandles uverdige forhold som bys fødende kvinner – vordende mødre. Eksemplene er mange på at landets økonomi ikke klarer å holde minimumsstandard på mange av fødselsklinikkene rundt i de grisgrente strøkene. Bygninger forfaller, det er underskudd på kvalifiserte helsearbeidere, og rent vann og elektrisitet er uforutsigbart. Denne krisebeskrivelsen kommer til tross for at statistikken for dødsfall under eller rett etter fødsel er halvert i løpet av de siste tyve årene.

I samme avis er beretningen om den kvinnelige høvdingen (traditional authority) som reddet 39 barn fra barneekteskap. Unge jenter ned til 12 år var, nesten uten unntak, «solgt» som barnebruder for å redusere antall munner som skal mettes i et fattig hushold. De ble reddet fra å bli «fødemaskiner» til igjen være barn og unge som kan se framover til skolegang og håp om et bedre liv.

Et sted i Bibelen antydes det at kvinnen kan frelses gjennom barnefødsel: «...Men hun skal bli frelst gjennom barnefødselen ....» (Tim 2. 15). En tolkning av dette verset har av enkelte vært at Eva ble forført av slangen i paradiset, og falt dypere enn Adam. Hennes redning og frelse vil være gjennom å føde nytt liv – barn.

Selv om bibelverset og tolkningen kan være fjern fra oss, skaper de resonans i noen tradisjonelle kulturer der de eksistensielle koblingene mellom fødsel, liv og død er tette. Unge jenter blir innpodet at meningen i kvinners liv finnes i å føde barn. Kvinnens egenverd på linje med mannens er ikke automatisk akseptert. Gjennom kirkene i Malawi forsøker Kirkens Nødhjelp å framelske bevisstheten om likeverdigheten mellom mann og kvinne gjennom fortolkning og formidling av de mange bibelske tekstene som understreker at menneskeverdet ikke er snakk om «mann eller kvinne», men om å være del av «Guds bilde». Denne formidlingen kobles sammen med verdiene vi finner i ulike uttrykk for menneskerettighetene.

På morsdagen blir jeg minnet om Maria, Jesu mor. Da hun var blitt gravid og ble bevisst at hun bar på et barn, ble hun svært oppstemt og delte poetisk det som er kalt Marias Lovsang, Lukas, 1, 46-49:

«Min sjel opphøyer Herren, og min ånd fryder seg i Gud, min frelser.
For han har sett til sin tjenestekvinne i hennes fattigdom.
Og se, fra nå av skal alle slekter prise meg salig,
for store ting har han gjort mot meg, han, den mektige; hellig er hans navn. ...»

Maria opplevde seg ikke som en fødemaskin. Hennes graviditet pekte framover og ble satt i sammenheng med frigjøringen som skulle følge gjennom barnet hun bar på.

I denne ånd er det avgjørende at kvinner som føder barn i Malawi gjør det som resultat av bevisst valg og ønske om å få barn. Fødsel og spebarnsperioden skal være preget av trygghet, faglig oppfølging og verdige omgivelser. Kirkens Nødhjelp er til stede for å sikre jenters rett til å utvikle sine potensialer og når tiden er moden gi fødende bedre kår.

GRATULERER, MAMMA!

Jeg hadde unnet Kirkens Nødhjelp å pensjonere seg, bruke tiden sin på å spille petanque, lage joikakaker med kokte poteter og høre på Jussi Bjørling. Dessverre trengs dere fortsatt. Verden trenger en sterk stemme som viser urettferdigheten, men samtidig gir oss handlingsalternativ mot den samme uretten. Vi trenger Kirkens Nødhjelp som lindrer nød og bygger bro mellom forskjellige verdensoppfatninger og religioner. Med en slik utfordring og en verden i stadig endring kommer 70 års erfaring godt med i møte med oppgavene som venter.

Som Changemaker har vi lært av mamma og tatt til oss livsoppgaven å bidra til en rettferdig verden. Heldigvis er vi flere som jobber mot det samme målet. For når vi forener krefter, blander erfaring og nye tanker, finner vi løsninger på de grunnleggende strukturene som reproduserer urettferdighet og fattigdom. I år har vi forent kreftene mellom mor og datter på flere områder.

Ett av dem er et verdensforandringskurs for konfirmanter. Sammen med Kirkens Nødhjelp skal Changemaker spre kunnskap om utvikling og hvorfor politikken vi har her i Norge henger sammen med resten av verden. Sammen med konfirmanter fra hele Norge skal vi finne ut hvordan vi som ungdom kan skape det samfunnet vi ønsker å være en del av, utvikle våre lederegenskaper og få forståelse for gruppedynamikk. For sammen kan vi skape en verden der menneskeverdet respekteres, og jo flere endringsagenter vi er – jo mer klarer vi å forandre.

I år har vi også forent kreftene rundt ungdomsarbeid utenfor Norges grenser. For folk forandrer verden, og folk lever ikke bare i Norge.Vi har hatt utveksling med flere land hvor Kirkens Nødhjelp har partnere og arbeid, og lært hverandre om kampanjearbeid og politisk endring ut fra våre virkeligheter. Mulighetene for samarbeid er større enn noensinne. Internett og smarttelefoner har gjort oss til vandrende verdenskommunikatører. Og mens vi holder våre folkevalgte ansvarlig, holder ungdom i for eksempel Pakistan, Somalia og Kongo, sine ledere ansvarlig. Slik legger vi til rette for en rettighetsbasert utvikling.

Dette er bare noen av områdene der Changemaker og Kirkens Nødhjelp gjør hverandre sterkere. For i en tid der det virker som om mange har glemt historien og glemt hvor farlig det er å basere politikk og løsninger på frykt, trenger vi Kirkens Nødhjelps 70 år med hukommelse for å minne oss på at verden blir et bedre sted når mennesker behandles som mennesker.

I Changemakers vedtekter står det at organisasjonen kun kan oppløses når verden er blitt rettferdig. Vi håper vi kan gå av med pensjon før vi fyller 70 – og gleder oss til å gjøre alt vi kan for nettopp det i samarbeid med mamma.

Gratulerer med 70 år!

Tuva Krogh Widskjold,
Leder i Changemaker

Er du menighetsleder og ønsker besøk av Changemaker? Ta kontakt på tuva@changemaker.no eller sjekk ut www.fasteaksjonen.no/kurs-i-verdensforandring

OFTE STILTE SPØRSMÅL TIL CHANGEMAKER

Har Changemaker oppnådd noe?
-JA!

- I 2013 fikk vi sammen med Kirkens Nødhjelp gjennomslag i ny regjeringsplattform for å investere mer av Oljefondet i fattige land.
- I 2012 fikk vi finansminister Sigbjørn "Siggy" Johnsen til å jobbe for land-for-land-rapportering for norske selskap for å sikre at selskapene ikke snyter på skatten i fattige land.
- I 2012 fikk vi gjennomslag for en gjeldsrevisjon og gjennomgang av alle norske lån til utviklingsland. Slik kan vi se om noen av lånene er illegitime og aldri skulle blitt gitt.

HVA GJØR JEG SOM MEDLEM I CHANGEMAKER?

Etter å ha blitt medlem ved å sende SMS "Changemaker Navnet ditt + kontaktinfo" til 2242 (50 kr.), så er det egentlig opp til deg selv. Jo flere medlemmer vi har, jo større påvirkningskraft har vi. Så det er nok å bare betale medlemskontingenten, men om du vil engasjere deg mer, er det enda bedre! Start eller bli med i en lokalgruppe, eller still til valg i et politisk utvalg eller sentralstyret.

Changemaker er Kirkens Nødhjelps ungdomsbevegelse som jobber for å endre årsakene til fattigdom og urettferdighet gjennom å påvirke beslutningene til politikere, bedrifter eller enkeltpersoner. Organisasjonen så dagens lys som et prosjekt for å få unge mennesker til å engasjere seg og bli givere til Kirkens Nødhjelp. Det var i 1992, og mottoet var "global gerilja – for deg som tør". I dag har Changemaker ca. 2000 medlemmer i alderen tretten til tretti, fordelt over hele Norge. Changemaker har også søsterbevegelser i andre land, som Finland og Kenya. Tuva Krogh Widskjold er leder i Changemaker. www.changemaker.no

Vi takker våre annonsører

Berthas
SIDEN 1956

Engevik & Tislevoll a.s
Byggmester og Entreprenørfirma

Snemyr & Limm as

VEDAL PROSJEKT

VA-Tek AS leverer tanker for drikkevann i prefabrikkert betong

Og vi støtter Kirkens Nødhjelp i deres vannprosjekter!

Mer info på: www.va-tek.no

vatek
behandling av vann og avløp

ARCASA ARKITEKTER A·S

BRIMER

HasåS
HØVLERI – TRELAST – BYGGEVARER
Tlf.: 33 43 95 00 – Fax: 33 43 95 10 – post@hasas.no
3243 Kodal

Et økologisk varehus på nett!
Sjekk ut vår nettbutikk
www.økoland.no
Økoland

STANSEfabrikken

Napier AS

Kjøkken, bad og garderobe
til proffmarkedet leveres av
HTH Prosjektavdeling AS
Strømsveien 245
0668 Oslo
Tlf. 22 91 40 40
Fax 22 91 40 70
www.hth.no

Knut Haugsjå AS
Haugsjå, 3855 TREUNGEN
Sprengning, graving og transport
Besøk vår hjemmeside: haugsjaa.no

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Infodoc Plenario
Trygt, stabilt og effektivt
- Laget for fremtiden
infodoc
www.infodoc.no
Microsoft Partner
Gold Independent Software Vendor (ISV)

VÅRT LAND

Vis din kjærlighet til mammaen i ditt hjerte

Slik bruker vi pengene:

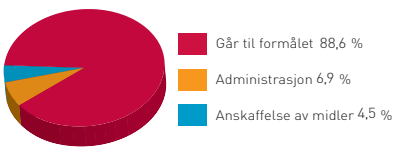

Slik jobber vi:

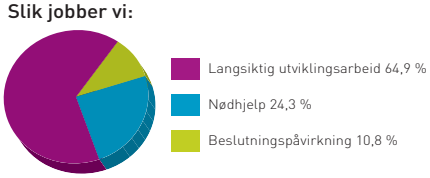

KIRKENS NØDHJELP
actalliance

Telefonnummer: 22 09 27 00, e-post: nca-oslo@nca.no, internett: www.kirkensnodhjelp.no